

Creating two new Museums and a CULTURAL DIPOLE

Contemporary Art Museum 'Constantin Xenakis', Serres, Greece
Historical Museum, Petrich, Bulgaria

English

Greek

Bulgarian

CULTURAL DIPOLE

Cooperation Programme INTERREG V-A
“Greece - Bulgaria 2014-2020”

Contemporary Art Museum ‘Constantin Xenakis’, Serres, Greece
Historical Museum, Petrich, Bulgaria

The project «CULTURAL DIPOLE» is co-funded by the European Regional Development Fund and by national funds of the countries participating in the Cooperation Programme Interreg V-A “Greece-Bulgaria 2014-2020”.

Authors:

Chapters 1, 2, 3, 8: prof. Aristotelis Naniopoulos

Chapter 5: prof. Matoula Scaltsa, prof. Panos Tzonos

Chapters 6,7: Mariya Daneva

Editor: prof. Aristotelis Naniopoulos

Design and layout: Maggie Papacharalampous

Disclaimer:

The sole responsibility for the content of this publication lies with the authors. The views expressed in this publication do not necessarily reflect the views of the European Union, the participating countries, the Managing Authority and the involved project beneficiaries: Municipality of Serres, Municipality of Petrich, AUTH, DUTH.

Contents

1. The CULTURAL DIPOLE project and the INTERREG V-A Cooperation Programme Greece - Bulgaria 2014-2020	8
2. The CULTURAL DIPOLE project basic data	9
3. The City of Serres and its area, a precious flower that blooms	10
4. Brief history of the Constantin Xenakis Museum in Serres	14
5. Constantin Xenakis, an artist of international repute and the organization of the Museums' exhibition space	17
6. Municipality of Petrich - Basic data history and natural gifts	22
7. Petrich Historical Museum - Guardian of traditions, a bridge to the future	26
8. The CULTURAL DIPOLE and its importance for the area	34

Περιεχόμενα

1. Το έργο CULTURAL DIPOLE και το ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ 2014-2020	36
2. Το έργο CULTURAL DIPOLE, βασικά δεδομένα	37
3. Η πόλη των Σερρών και η περιοχή της, ένα πολύτιμο λουλούδι που ανθίζει	38
4. Σύντομο ιστορικό της δημιουργίας του Μουσείου Κωνσταντίνος Ξενάκης στις Σέρρες	42
5. Κωνσταντίνος Ξενάκης, ο διεθνής καλλιτέχνης και η οργάνωση της έκθεσης στο Μουσείο	45
6. Δήμος Petrich - Ιστορία χιλίων ετών και φυσική ομορφιά	50
7. Μουσείο Ιστορίας του Petrich - Φύλακας των παραδόσεων, γέφυρα στο μέλλον	54
8. Το CULTURAL DIPOLE και η σημασία του για την περιοχή	62

Съдържание

1. Проект КУЛТУРЕН ДИПОЛ и Програма за сътрудничество INTERREG V-A Гърция – България 2014-2020	64
2. Проектът КУЛТУРЕН ДИПОЛ	65
3. Град Серес и неговата област, скъпоценно цвете, което цъфти	66
4. Кратка история за създаването на музея Константин Ксанакис в Серес	70
5. Константин Ксанакис, художник с международна репутация и организация на изложбеното пространство на музеите	73
6. Община Петрич–Основни данни история и природни дадености	78
7. Исторически музей Петрич–Пазител на традициите, мост към бъдещето	82
8. Културния дипол и неговото значение за междуградската зона	90

The Museum of Contemporary Art “Constantin Xenakis” in the “Konstantinos Karamanlis” Culture Park showcases Serres as an important cultural center with international prestige. At the core of this center is the excellent collection of the Greek artist Constantin Xenakis, who donated 171 of his works to the Municipality of Serres, envisioning the creation of a unique Museum in our city.

A vision that became a reality after systematic and long-term efforts of all the Municipal Authorities of the Municipality of Serres with the support of the Aristotle University of Thessaloniki professor, Aristotelis Naniopoulos and the association “Serreon Politeia”.

The Municipality of Serres succeeded, both by means of the CULTURAL DIPOLE project of the INTERREG V-A programme “Greece - Bulgaria 2014-2020” and its own resources, in transforming a listed building in the former “Papaloukas” camp, into a modern Museum, a worthy space to host the collection of Constantin Xenakis.

A Museum that changes the image of the city and lays the foundations for the transformation of the “Konstantinos Karamanlis” Culture Park into a cultural pole and a growth point of the Municipality of Serres. The cooperation with the Municipality of Petrich, in the framework of the CULTURAL DIPOLE project, will significantly contribute to this goal.

I am sure that each visit to the Museum of Contemporary Art “Constantin Xenakis” and Serres will be a unique trip to senses, knowledge and experiences.

Alexandros Chrysafis
Mayor, Municipality of Serres

Музеят на съвременното изкуство „Константин Ксанакис” в културния парк „Константинос Караманлис” представя Серес като важен културен център с международен диапазон. В основата на този център е отличната колекция на гръцкия художник Константин Ксанакис, който дари 171 свои творби на община Серес, предвиждайки създаването на уникален музей в нашия град.

Визия, която се превърна в реалност след системни и дългосрочни усилия на всички общински структури на община Серес с подкрепата на проф.Аристотелис Наниоуполс от Университет Аристотел в Солун и сдружението „Сереон Политеа”.

С подкрепата на проект „Културен дипол” по ИНТЕРРЕГV–АГЪРЦИЯ–БЪЛГАРИЯ2014-2020 и собствени ресурси, трансформира сграда, която е в списъка на бившия лагер „Папалукас, в модерен музей, достойно място за настаняване на колекцията на Константин Ксанакис.

Музея променя облика на града и полага основите за превръщането на културния парк „Константинос Караманлис” в културен полюс и точка за растеж на община Серес. Сътрудничеството с община Петрич, в рамките на проекта КУЛТУРЕН ДИПОЛ, ще допринесе значително за тази цел.

Сигурен съм, че всяко посещение в Музея за съвременно изкуство „Константин Ксанакис” и Серес ще бъде уникално пътуване към сетивата, знанията и преживяванията.

АЛЕКСАНДРОС ХРИСАФИС
КМЕТНАОБЩИНАСЕРЕС

Το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης «Πινακοθήκη Κωνσταντίνος Ξενάκης» στο Πάρκο Πολιτισμού «Κωνσταντίνος Καραμανλής» αναδεικνύει τις Σέρρες σε σημαντικό πολιτιστικό κέντρο, με διεθνή ακτινοβολία. Στον πυρήνα αυτού του κέντρου βρίσκεται η εξαιρετική συλλογή του Έλληνα εικαστικού Κωνσταντίνου Ξενάκη, ο οποίος δώρισε στον Δήμο Σερρών 171 έργα του, οραματιζόμενος τη δημιουργία στην πόλη μας ενός μοναδικού στο είδος του Μουσείου. Ένα όραμα που έγινε πραγματικότητα μετά από συστηματικές και πολύχρονες προσπάθειες διαχρονικά όλων των Δημοτικών Αρχών του Δήμου Σερρών, με την υποστήριξη του καθηγητή του ΑΠΘ Αριστοτέλη Νανιόπουλου και του Σωματείου ΣΕΡΡΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ο Δήμος Σερρών πέτυχε, τόσο μέσω του έργου CULTURAL DIPOLE, του προγράμματος INTERREG V-A «Ελλάδα – Βουλγαρία 2014-2020», όσο και με ιδίους πόρους, να μεταμορφώσει ένα διατηρητέο κτίριο στο πρώην στρατόπεδο “Паπαλουκά” σε ένα σύγχρονο Μουσείο, αντάξιο της συλλογής του Κωνσταντίνου Ξενάκη.

Ένα Μουσείο που αλλάζει την εικόνα της πόλης και θέτει τις βάσεις για τη μετατροπή του Πάρκου Πολιτισμού «Κωνσταντίνος Καραμανλής» σε πολιτιστική κοιτίδα και πόλο ανάπτυξης του Δήμου Σερρών. Στον στόχο αυτό θα συμβάλει σημαντικά η συνεργασία με τον Δήμο Petrich στο πλαίσιο του CULTURAL DIPOLE.

Είμαι βέβαιος ότι κάθε επίσκεψη στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης «Πινακοθήκη Κωνσταντίνος Ξενάκης» και στις Σέρρες θα αποτελέσει ένα μοναδικό ταξίδι αισθήσεων, γνώσης και εμπειριών.

Αλέξανδρος Χρυσάφης
Δήμαρχος Δήμου Σερρών

We are pleased to notice the successful implementation of the CULTURAL DIPOLE project of the INTERREG V-A programme "Greece - Bulgaria 2014-2020". The ongoing partnership of the project has created wonderful friendships between the Municipalities of Petrich and Serres. Thanks to the "CULTURAL DIPOLE" project, Petrich now has a new home for its Historical Museum. A restored and transformed, demilitarized building, represents a movement as well as a position between cultural institutions participating in cultural heritage. Contemporary architectural solutions, daring design proposals, innovative technology, and promises of new and different experiences for visitors are the new given image of the Historical Museum of Petrich. It will be a landmark of the Municipality.

The creation of a solid collaboration pole, opens new dimensions for the future and brings with it more new perspectives and challenges to enhance the cultural, tourism, and economic benefits of each border community. These are opportunities to improve relationships and communication between the residents of Petrich and Serres. I believe that the cultural dipole created between Petrich and Serres will be a solid foundation for generations to come!

Dimitar Brachkov
Mayor, Municipality of Petrich

С удовлетворение отчитаме успешното изпълнение на съвместния проект „Създаване на Културен дипол в трансграничен район Серес - Петрич“, съфинансиран по програма ИНТЕРРЕГ V – А ГЪРЦИЯ – БЪЛГАРИЯ 2014-2020. Партньорството при подготовката и изпълнението на проекта затвърди добросъседските отношения между двете държави, а в частност и между общините Петрич и Серес.

Благодарение на проект „Създаване на Културен дипол“ Петрич вече има нов дом за Историческия си музей. Реконструираната и трансформирана девоенизирана сграда, където ще се помещават експозициите на Исторически музей, имплементира променената му концепция за развитие и позициониране в средите на културните институции, ангажирани с опазване на културното ни наследство. Съвременни архитектурни решения, смели дизайнерски предложения, иновативни технологии и обещание за нови и различни изживявания за посетителите - това ще бъде търсения облик на общинския Исторически музей в Петрич. Този обект ще се превърне в емблема на общината.

Доминирането на общ полюс за съвместна работа категорично ще намира измерение и в бъдещ план, защото имаме още нови хоризонти и предизвикателства, а отговаряйки им ще увеличим ползите в културен, туристически и икономически аспект за двете погранични общини. Не по-маловажен е и фактът, че това са възможности за надграждане в отношенията и общуването между жителите на Петрич и Серес. Вярвам, че създаденият културен двуполюс между Петрич и Серес ще бъде здрава основа и за поколенията напред!

ДИМИТЪР БРЪЧКОВ
КМЕТ НА ОБЩИНА ПЕТРИЧ

Χαιρετίζουμε την επιτυχή υλοποίηση του κοινού έργου CULTURAL DIPOLE, του προγράμματος «INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ 2014-2020».

Το έργο ενίσχυσε τη συνεχιζόμενη συνεργασία και τη θαυμάσια φιλία που αναπτύχθηκε μεταξύ των Δήμων Petrich και Serres.

Χάρη στο έργο "CULTURAL DIPOLE", το Petrich έχει τώρα ένα νέο σπίτι για το Ιστορικό Μουσείο του. Το ανακατασκευασμένο και μεταμορφωμένο αποστρατικοποιημένο κτίριο, που θα φιλοξενήσει τις εκθέσεις του Ιστορικού Μουσείου, υλοποιεί μία νέα αντίληψη ανάπτυξης και ένα νέο στίγμα μεταξύ των φορέων που ασχολούνται με τη διατήρηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Σύγχρονες αρχιτεκτονικές λύσεις, τολμηρές σχεδιαστικές προτάσεις, καινοτόμες τεχνολογίες και η υπόσχεση νέων και διαφορετικών εμπειριών για τους επισκέπτες, αυτή θα είναι η νέα εμφάνιση του Δημοτικού Ιστορικού Μουσείου στο Petrich, που θα αποτελέσει ένα στολίδι για τον Δήμο.

Η δημιουργία ενός στέρεου πόλου συνεργασίας ανοίγει νέες προοπτικές για το μέλλον και φέρνει περισσότερες ευκαιρίες και προκλήσεις αξιοποίησης των πολιτιστικών, τουριστικών και οικονομικών ωφελειών για τις διασυνοριακές μας κοινότητες. Δημιουργούνται επίσης σημαντικές ευκαιρίες αναβάθμισης των σχέσεων και της επικοινωνίας των κατοίκων του Petrich και των Serres.

Πιστεύω ότι το πολιτιστικό δίπολο που δημιουργήθηκε, μεταξύ του Petrich και των Serres, θα αποτελέσει ένα γερό θεμέλιο για τις επόμενες γενιές!

Dimitar Brachkov
Δήμαρχος Δήμου Petrich

1. The CULTURAL DIPOLE project and the INTERREG V-A Cooperation Programme Greece - Bulgaria 2014-2020.

Greece and Bulgaria, two neighbouring countries with a rich past, since the end of the 1990s have entered an era of closer co-operation, due to the “INTERREG V-A Programme Greece-Bulgaria 2014-2020”.

The eligible area of the Programme consists of the Region of Eastern Macedonia-Thrace (Regional Units of Evros, Kavala, Xanthi, Rodopi and Drama) and the Region of Central Macedonia (Regional Units of Thessaloniki and Serres) in Greece, and the South-Central Planning Region and South-West Planning Region (Districts of Blagoevgrad, Smolyan, Kardjali and Haskovo) in Bulgaria.

The Greece-Bulgaria cross-border cooperation area for the programming period 2014-2020 is identical to the current ETC programme. It extends to 40.202 km² and has a total population of 2.7 million inhabitants.

SERRES - PETRICH: A CULTURAL DIPOLE

Serres in Greece and Petrich in Bulgaria are sister cities (since 2005), having cooperated in common E.U. projects, facing various common challenges such as: preservation of cultural heritage, protection of environment, promotion of resource efficiency, cross-border entrepreneurship, development of tourism. Initiatives in both cities are currently in progress, aiming to utilize former military camps.

Serres and Petrich have a time distance of approximately 40 minutes by private car, including border controls, thus a visitor of the area staying in one of the cities may easily visit the other one, if there are good reasons for it.

Serres

Petrich

2. The CULTURAL DIPOLE project.

Basic data

Project title: CREATION OF A CULTURAL DIPOLE IN THE CROSS BORDER AREA

Project acronym: CULTURAL DIPOLE

Priority axis: 2. A sustainable and climate adaptable cross-border area

Thematic objective: 06 – Preserving and protecting the environment and promoting resource efficiency

Investment Priority: 6c. Conserving, protecting, promoting and developing natural and cultural heritage

Specific Objective: 4. To valorize CB area cultural and natural heritage for tourism purposes

The initial project duration was 24 months (01/09/2017-31/08/2019) but mainly due to the COVID-19 pandemic the project was expanded and concluded on the 31st of March 2022.

The CULTURAL DIPOLE project of the INTERREG V-A Greece - Bulgaria 2014-2020 won the second prize at the International Competition "Sustainable Cultural Tourism Destination 2018" in the Category 'Transnational Thematic Tourism'. The award contest was organised by the European Cultural Tourism Network (ECTN) in cooperation with Europa Nostra and European Travel Commission, supported by the Network of European Regions of Competitive and Sustainable Tourism (NECSTour). In total 57 candidates from 15 countries had submitted applications, under 7 thematic categories. The award ceremony was held in Pafos, Cyprus on Thursday the 25th of October 2018.

Main project objectives and outcomes

- The restoration of a listed building in Serres and the creation of a new Museum in Petrich, where both are located in two former military camps.
- The creation of a Museum in Serres, which will host a collection of works of the artist Constantin Xenakis.
- The creation of a Museum in Petrich, which will host the collection of valuable archaeological, historical and other objects, from various historical periods of the area.
- The application of an exemplary study in order to transform the building of the Museum in Serres into a Near Zero Energy Building (NZEB).
- The application of provisions for creating an accessible Museum in Serres, in terms of physical accessibility (e.g for wheelchair users) and sensory accessibility (e.g. for people with vision or hearing disability).
- The application of provisions concerning energy efficiency and accessibility of buildings in the Museum of Petrich.
- The promotion of cooperation between the two border cities, Serres and Petrich.
- The valorization of cultural heritage and promotion of tourism in the cross border area, via the creation of two poles of European significance.

As to what extent the aforementioned objectives have been achieved, it is documented by what is presented in the next pages.

The Mayor of Serres Mr. P. Angelides and prof. A. Naniopoulos with the CULTURAL DIPOLE project award in Pafos, Cyprus, 2018

3. The City of Serres and its area, a precious flower that blooms.

The city of Serres is located in the eastern part of the Region of Central Macedonia (RCM), in Northern Greece. It is the second most populous city in the Region, with 58,287 inhabitants, according to the 2011 census. It seems that the city was founded, at least, in the beginning of 2000 BC, while it is mentioned for the first time by Herodotus in the 5th century BC under the name Siris.

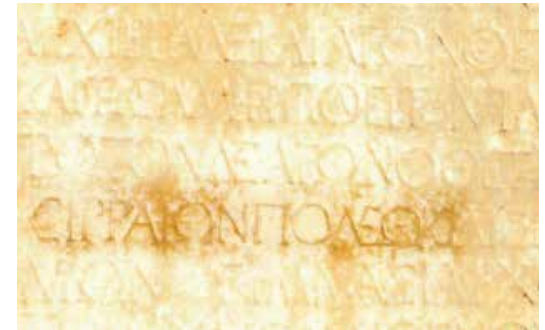
During the approximately 4000 years of history, until today, the city has lived glorious but also tragic periods, proving that it is a truly resilient city. Nowadays, the city of Serres is optimistic about the future, making efforts to create modern infrastructure, as well as to preserve and utilize the traces of its rich history, for the benefit of its residents and visitors.

The following are some of the rich cultural and environmental resources of the city and its wider area.

There are several collections of archeological finds, ecclesiastical and folk objects and some of them are exhibited in various museums and buildings in the city of Serres. The Archaeological Museum is housed in Bezesteni, a city's Ottoman-era building, dating from the second half of the 15th century. A rather small collection of discoveries from various archeological sites of the Regional Unit of Serres is exhibited, among which: prehistoric, ancient Greek, Hellenistic, Roman, Byzantine, post-Byzantine. The Ecclesiastical Museum of the Holy Metropolis of Serres and Nigrita, is housed in a newly built building and exhibits icons, about 130, wood carvings and iconostasis, metal objects, gold embroidered vestments, filigree works.

In the city there are various Folk Museums and Collections such as: the Folk Museum of Sarakatsani, the Folk Museum of Vlachs "Georgakis Olympios", the Collection of Thracian Home, the Folk Collection of the Lyceum of Greek Women, the Folk Collection of the Association of Asia Minor. A remarkable Collection of weapons and other war objects is housed and exhibited in the administration building of the Regional Unit of Serres. It is also worth mentioning the Museum of Natural History, located in the settlement of Chrysopigi 15 km from the city of Serres, the Olive Museum housed in an old olive mill in the village of Eleonas, about 20 km from Serres and the Fort Roupel War Museum about 40 km from the city of Serres on the border with Bulgaria.

Within the densely populated urban fabric of the city there are various monuments from different historical periods. On the acropolis of Serres there are remains of the city walls and other fortifications. The remaining tower of the castle is known as the Tower of Orestes. Visitors to the acropolis can enjoy a panoramic view of the city and the fertile plain of the Strymonas river. On the acropolis is also located Saint Nikolaos, a 13th century Byzantine church that was originally restored in 1937.

The ancient name of the city carved onto a column from the 1st century B.C., Serres Archaeological Museum.

The Orestes Tower on the Acropolis of Serres

The Saints Theodoroi Church / The Old Cathedral of Serres

View of the Archaeological Museum housed in Bezesteni

The Sarakatsani Folk Museum

The Ahmet Pasha Mosque

At the foot of the acropolis and in the center of the old town stands the “Saints Theodoroi Church”, the old Cathedral of Serres, built as early as the 6th century AD. There are also many other post-Byzantine churches such as: The monastery of Saint Georgios Kryoneritis, Saints Anargyroi, Panagia Liokali.

Important Ottoman buildings have also been rescued in the city’s web. The restored Zincirli Mosque, used as an exhibition space, the Mustafa Bey Mosque, which needs restoration, the Ahmet Pasha Mosque (Aghia Sophia for the locals) which also needs restoration.

There are also many listed buildings in the city, which reflect a rich past and are also reminiscent of the great disasters of the city.

The Zincirli Mosque

The National Bank listed building

The Ecclesiastic Museum with rare icons and various other religious exhibits.

The Holy Monastery of Timios Prodromos

Administration Building, where the Regional Unit of Serres is housed, was built during 1895-1905. The old building of ORFEUS, built in 1905, the Nasiudjik building, the building of the 1st Lyceum, the 3rd Lyceum of Serres, the Rehabilitation Center for Persons with Disabilities of Serres, the house of Athanasios Argyros, the building of the National Bank, the houses of: Maroulis, Mallios, Papavassiliou, Schoinas, Spontis, the Public Electricity Company Building.

About 12 km northeast of the city of Serres, is situated the Royal and Stavropegian Monastery of Timios Prodromos which is a very important Byzantine monument, built in 1270. It houses many Byzantine and post-Byzantine frescoes and icons, the iconostasis of the church is wooden and was made in 1804. The Monastery has a Museum where old tools are exhibited, which were used for the production of olive oil and other products, as well as large old barrels and other objects.

In the southern part of the Regional Unit of Serres, about 55 km from the city of Serres you will come across the archeological site and the Archaeological Museum of Amphipolis, where recent excavations of the Kasta Tumulus made it world famous. In the Regional Unit of Serres there are some smaller museums and collections such as the “Hayati Ladia” in the village of Proti, the Tobacco Museum in the village of Pentapolis, the Folk Museum in the village of Neos Skopos, the folk collection in the village of Skotoussa etc.

The city of Serres also has various other cultural infrastructures that house cultural activities that enrich the local social life. The building of the Municipal Theater, reconstruction of the former cinema “Asteria”, which hosts, in two stages, the Municipal Regional Theater, musical performances and other events. Just opposite the Municipal Theater is the preserved KRONION cinema, an interesting building that together with its open courtyard, are listed landmarks of the city. It is also worth mentioning the Central Public Library which is housed in a 5-storey building of 3,200 sq.m., while its collection includes approximately 83,000 volumes.

The Serres Racing Circuit should also be mentioned here, as an important tourist attraction of the city. It has been built according to the specifications set by the International Automobile Federation (FIA) and on the 3,186 meters of the track, Formula 3 and motorcycle races are hosted. It is the largest circuit in the Balkans. Among the natural monuments should be mentioned the Lailias forest, about 25 km from the city of Serres, with a ski center at an altitude of 1600 meters.

The central stage of the Municipal Theater “Asteria”

The “KRONION Cinema” listed building

Fire dances “Anastenaria” in Aghia Eleni village

Serres Racing Circuit, the biggest circuit in the Balkans

The Valley of Aghioi Anargyroi in Serres, a beautiful park that serves as a place of recreation, sports and entertainment. The area of Aghios Ioannis at a distance of 2.5 km from Serres, with abundant running water and small waterfalls. The cave of Alistrati with wonderful stalactites, stalagmites, at a distance of 50 km from Serres, and a length of 3 km, of which 1 km is visitable. The ecosystem of the artificial lake Kerkini and the Strymonas river that crosses the plain of Serres and flows in the Strymonikos gulf. Lake Kerkini offers many attractions and eco-tourism activities to visitors, such as, bird watching, boating, hiking.

In the numerous villages and towns of the Regional Unit of Serres, various folk events and festivals take place, e.g. the festival and the market of Skotoussa, the customs of dancing on fire, “Anastenaria”, in the villages of Aghia Eleni and Kerkini, the Women’s Domination custom in the villages of Monokklisia, Nea Petra, Ano Kamila, the folk carnival in the village of Flambouro.

View of Lake Kerkini, a paradise for bird watching and Eco-activities

A recent great discovery in the archaeological site of Amphipolis.

Folk festivities in Flambouro village

The Alistrati cave having a length of 3km of which 1 km is visitable

Akanes, the traditional Serres sweet

Hand made bougatsa, a local pie famous all over Greece

Excavations for the geothermal installation (July 2019)

Restoration work in progress (July 2019)

Museum Construction project monitoring meeting with the supervising vice mayor Mr. D. Siamagas (September 2021)

4. Brief history of the creation of the Constantin Xenakis Museum in Serres.

The personal acquaintance between prof. A. Naniopoulos and the artist Constantin Xenakis began in the early 2000s. During a conversation, the artist expressed his anxiety about the fate of his work, when he passes away. Prof. Naniopoulos suggested that, instead of his works ending up in the basement of the National Gallery of Greece, or somewhere in France, he donates them to a provincial city in Greece, which today has nothing similar and thus the city would acquire an important pole of culture, while, at the same time, his own work would stand out better. Decision making was not an easy task for Xenakis, the idea gradually matured and finally it was proposed to the Municipal Authority of Serres in 2005.

Since then there have been many adventures and cold-hot alternations, whose story is not necessary to be mentioned here. In 2011 the SERREON POLITEIA Society was established, having as main statutory goal, the creation of the Xenakis Museum, in the former PAPALOUKAS military camp, which is located near the city center and the gradual development there, of a Cultural Park, with the parallel creation of other Museums and facilities such as: the Diachronic Museum of Serres Prefecture, the Municipal Gallery, the Museum of the History of Serres, the Folk Museum etc.

The efforts to create the Xenakis Museum were intensified during the decade of 2010, when Mr. Petros Angelides, took over, as the Mayor of Serres. Financing the project, via national and/or private funds, had been proven unsuccessful and it was concluded to focus on the European Programmes, as the most promising resources. In 2016 the CULTURAL DIPOLE proposal was drafted, by prof. A. Naniopoulos and submitted successfully to the competitive INTERREG V-A Cooperation Programme, Greece-Bulgaria 2014-2020, having as main partners: the Municipality of Serres, the Municipality of Petrich, the Aristotle University of Thessaloniki (AUTH), the Democritus University of Thrace (DUTH), also as supporters the local Societies, SERREON POLITEIA and E.M.E.I.S.. The project started in September 2017, having as main goal the construction of two Museums: the “Historical Museum” in the city of Petrich, in Bulgaria and the Contemporary Art Museum “Constantin Xenakis” in the city of Serres, located both in two abandoned former military camps.

With the contribution of officials and staff of the Municipality of Serres, also members of the SERREON POLITEIA society, great bureaucratic obstacles and technical challenges, multiplied by the antiquity of the listed building, were overcome. Problems concerning the statics of the building were tackled, following a special study and appropriate reinforcing. It suffices to note that the number of individual studies and approvals exceeded the number of 50.

The Xenakis Museum building before the Restoration

Constantin Xenakis with the Mayor of Serres Mr. Yiannis Moisiadis (2006)

C. Xenakis inside the ex military, abandoned building (March 2010)

C. Xenakis the former Mayor P. Angelides with members of SERREON POLITEIA, (April 2011)

C. Xenakis inside the selected building (June 2012)

The signing of C. Xenakis' donation contract by the Mayor Mr. A. Chrysafis and the artist's representative prof. A. Naniopoulos (2020)

C. Xenakis, M. Skaltsa, A. Naniopoulos,
P. Tzonos in the artist's atelier (February 2018)

C. Xenakis with young artists who have been
inspired by his work (June 2016)

Exhibition of C. Xenakis Kinetic works in Serres
(June 2016)

As part of the project, an emblematic full Museological-Museographic-Graphic design study was prepared, as part of the project, by the emeritus professors of AUTH, Matoula Skaltsa, Panos Tzonos and their team. The aforementioned worked closely with the artist and whatever was designed has his approval. The Contemporary Art Museum Constantin Xenakis is not a typical Museum-Warehouse, but a complete Thematic Museum, where one may tour the evolution of Xenakis' work, throughout his artistic career, by the use and utilization of contemporary technological means. As a result of the previous collaboration with the museologists, the artist almost doubled his initial donation, which now numbers 171 works and in addition, 13 works have been donated by prof. A. Naniopoulos. Copies of some other works, which the Museologists consider important for the visualization of the evolution of the artist's work, are also exhibited. However, for the configuration of the interior space, in implementation of the increased requirements of the study, an additional cost to the originally budgeted one, was required.

In August 2019 Alexandros Chrysafis became the Mayor of Serres. Mr. Chrysafis secured the additional resources required, announced the call and next assigned the procurement of equipment, materials and the application, according of the Museological-Museographical study. The emergence of COVID 19, brought severe restrictions in movements and affects the work of the CULTURAL DIPOLE partners, as well as the execution of construction works, contributing to the prolongation of the project, which was completed in April 2022.

The restored building is a ground floor one, occupying a total area of 660 square meters. It is a near zero energy consumption building, well-insulated, using geothermal energy for heating and cooling. The Museum has its own website, and Wi-Fi system, allowing visitors with vision impairments to acquire the content of the various texts in audio format. Haptic models of selected art works, together with texts in braille and audio narrations, enhance the blind visitor's experience. Videos, pictures, text via the use of modern audiovisual equipment, allow visitors to form an integrated view of the artist's life and work.

Why Xenakis in Serres, a city with which he has no relation of origin? In addition to what has been mentioned earlier, let's complete the answer with the following: Constantin, a Greek born in Egypt, had a special mental connection with Alexander the Great and the history of Macedonia. Half-jokingly, half-seriously, he often stated that *he considered himself as a child of the Ptolemies*. He saw the Museum as his own gift to a city of mother Macedonia. All these years of great effort, the city embraced him and he received a lot of love and friendship, in a number of events that took place in honor of him and his work.

The effort to create the Contemporary Art Museum "Constantin Xenakis", which lasted about 20 years, has finally been completed, thanks to the contribution of many and primarily of the artist himself, who unfortunately passed away on the 6th of June 2020, without having seen his Museum being completed, his spirit though, and his works of art will live forever here in Serres.

5. Constantin Xenakis, an Artist of International Repute and the organization of Museum's exhibition space.

Constantin Xenakis (September 2011)

A citizen of the world

Constantin Xenakis was a contemporary artist of international repute. He was born in Kairo in 1931 and studied Architecture and fine arts in Paris until 1961; Nasser's nationalization plan for Egypt resulted in Xenakis losing all his family property.

France entrusted him with critical institutional posts in the realms of fine arts and academia and recognized his contribution with the highest honours in the form of prizes, participation in big exhibitions of French art institutions and honorary artistic boards, commissions, film and theatre sets. Xenakis represented France in major international events. He was commissioned bas-relief and painting works in grand scale buildings, while others were named after him.

After 1996 his life was divided between France and Greece. He had solo exhibitions or took part in group ones; all of them were turning points in the world of visual arts, organized by major cultural institutions in Greece, as well as Paris, Beijing, Sarajevo and the USA.

The artist and his work

Constantin Xenakis became known as a citizen of the world; he always tried to shed light on global critical issues through his visual art expression. He was an international pioneering artist, responding to his own existential angst that coincided with that of people sensitive to contemporary societies' dystopia.

In his work he seeks to find answers searching deep into the essence of his Greek cultural origin, along with that of Egypt, his place of birth, with the legacy of Alexander the Great and that of the Far East.

Hieroglyphic symbols from ancient Egypt, road signs, and his repeated, overlapping marks are comments on hyperinflation that "squashes meaning" on the "over-production of messages that annuls the meaning of words" and on human emotions.

His own undeciphered communication code expresses the paralyzing angst of a seer who knows yet cannot prevent what lies ahead. 'Failure of communication' in a world overwhelmed by communication means, the disengagement between people and institutions, amidst the domination of communication networks and globalized structures have been prophetically marking Xenakis' work for more than half a century.

C. Xenakis' exhibition in Zircirli Mosque in Serres (June 2016)

The exhibition path

A listed building in the former “Papalouka” camp, which is now named “Konstantinos Karamanlis” Culture Park, hosts the large donation of art works by Constantin Xenakis to the Municipality of Serres. It is a unique donation in Greece. The donation of the artist, who lived his life mainly in France and for some periods in Greece, became a reality with the initiative and after many years of personal efforts of the AUTH professor Aristotelis Naniopoulos, with origins from Neos Skopos, Serres, of the local Association “Serreon Politia” and the systematic actions of the Municipal Authorities and services of the Municipality of Serres.

The collection of Constantin Xenakis gives an excellent opportunity to Serres: To create, combined with its other museums, its gastronomy, the numerous intercultural monuments and other important landmarks, a serious cultural and tourist attraction. In cooperation with the artist, Matoula Scaltsa and Panos Tzonos, museologists and professors at AUTH have created an exhibition path shaped by the cognitive conceptual display of Xenakis’ works combined with the visitor’s experiential perception of the entire presentation. When visitors enter the hall space introducing the exhibition, in effect, they enter ‘Xenakis’ Universe’: Digital screening of photographs showing Xenakis and the people who had been close to him since his childhood years flood the wall opposite the entrance, creating an intertwined universe of people and places.

The clockwise route into the main exhibition path starts with the **1st Module “The Limits of Art: Abstraction, Light, Movement: 1955-70”** and focuses on Xenakis’ early works, characterized by unconventional visual art execution methods. Then there is a colour film depicting the use of light and movement, which ensues immediately after works on canvas. This preamble is completed with the presentation of 3D electrically powered works, on a specially modified room, where visitors can experience them in their entirety and in operation.

A pile of ‘manifesto-newspapers’, a copy of which visitors may take with them, defines the next module, characterized by visual art “Actions”, in the shape of political protests. Scenes from these ‘Actions’ are printed on huge banners hanging from the ceiling; they recreate the ‘places’ where the artist had been active, namely: Malmö, Berlin, Zagreb, Athens. This is the **2nd Module “Politically Focused Art: 1970-74”**, which represents the transition of the artist’s work from the inventiveness of the new media to the political priority in his art.

The **3rd Module “Socially Focused Art: 1973-2005”**, reveals Xenakis’ more recent and more consolidated concerns. As early as the ’70s, the artist was aware that the emerging post-modern social paradigm proposed new ways of communication-dominance of the media, a digital world just being discerned in the horizon- and new behaviour patterns in the economy and society. Any form of collectivism was losing its effect and

With the aesthetician, cultural theorist, curator and art critic Frank Popper and the famous surrealist photographer Man Ray at the exhibition “Light and Movement” at the Museum of Contemporary Art, Paris, 1967

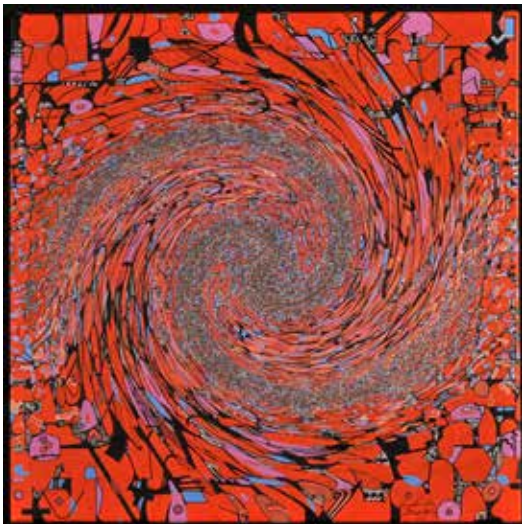

The French avant-garde in front of the Museum of Contemporary Art during their exhibition “Light and Movement”, Paris, 1967

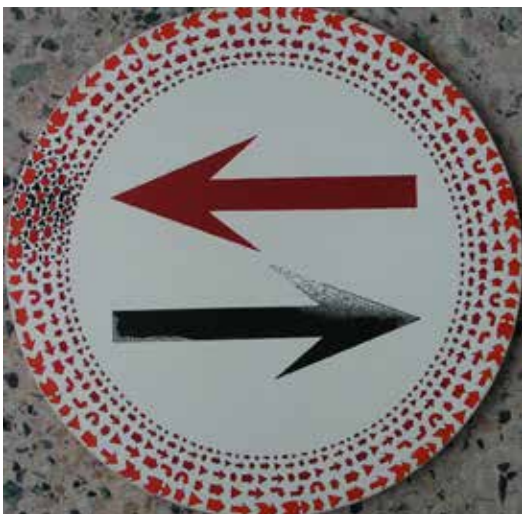

With the French art critic, father of the ‘Nouveau Réalisme’, Pierre Restany, 1984

Fractal 14, Acrylic on canvas, 50X50cm
Constantin Xenakis' donation

Prohibitive arrows, 1976
Acrylic on canvas, 50X50cm
Prof. Aristotelis Naniopoulos' donation

major social and political visions were being deconstructed. With the initial emergence and gradual dominating presence of symbols in the artist's works, as well as the indecipherable character of their combined presentations in 2D or 3D projects, he raised, in this visual art manner, current issues concerning human communication at the time.

In the **4th Module "An Impotent World: 1990-2017"** with globalization initially ante portas and gradually established, Xenakis creates a visual world in which an individual person is either at risk of being swallowed by a twirling abyss or encountering death mentally or physically, or seeking answers to other non-Western civilizations; at other times, the artist's comments, in a more decipherable manner, on the dystopia of a 'United Europe' or the established state of a profitable complacency in his own country. In between this module and into two special spaces, on the one hand visitors can experience Xenakis' theatre sets for a dance-theatre performance in France and on the other they can listen to the artist narrate his life closely connecting it with his art.

The way to the exit concludes the exhibition experience with the magnified photographic portrait of the artist, in a statue-like pose of an Egyptian Pharaonic scribe, who is recording not palace stored goods but issues society and the economy raise to the people; this is what Xenakis tried to express with his lifework, which is made apparent for visitors completing the exhibition path in the Constantin Xenakis' Museum.

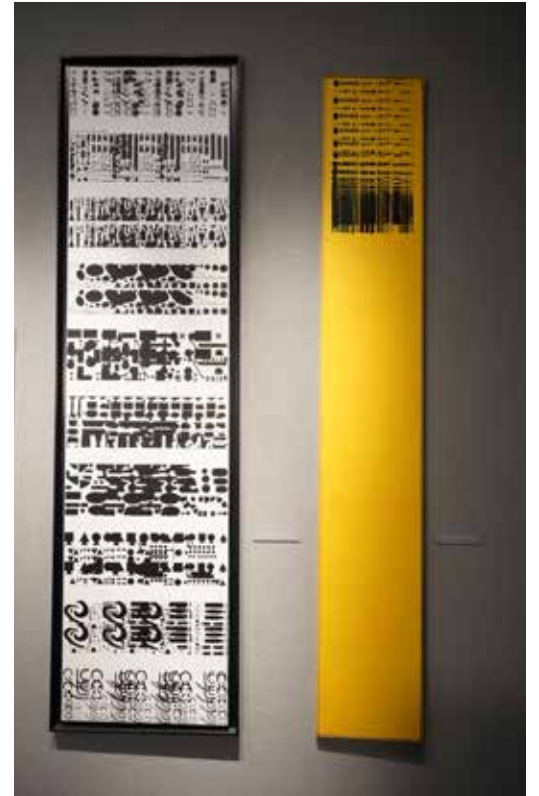
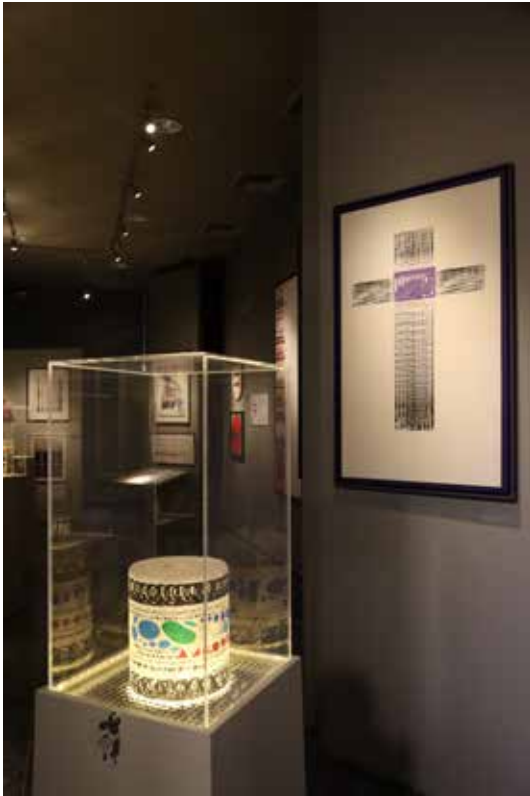
Next to the portrait there is a text that the Japanese philosopher and poet Makoto Ooka wrote about Xenakis and the visual language of the artistic symbols the artist invented. The text discusses not only the quest of the artist in various civilizations, but also his bitterness over the deficient presence of his country in supporting creative voices.

Throughout the exhibition and within its modules very short films lasting just a few minutes are projected on monitors hidden behind tall panels, in this way providing additional visual information about the works of Constantin Xenakis and/or his era, replacing, in this manner, possibly needed talk or writing.

Finally, in each module there are palpable works catering for the blind and texts in braille. Focused lighting and the use of colours that highlight the plasticity of works, digital projection stop-spots, the variability of exhibition levels and the experiential possibility of representational areas, all combine to form a necessary multiformity within the inevitably linear path within the linear rectangular space available.

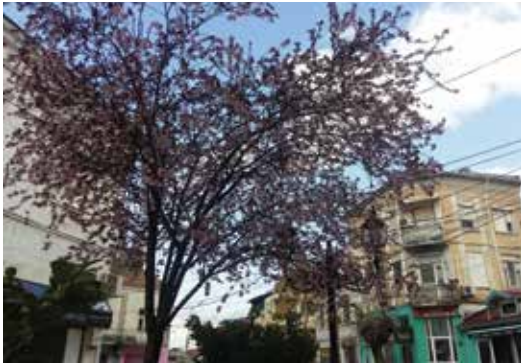

The Central Square

6. Municipality of Petrich - Millennium history.

The municipality of Petrich is located in the southwestern part of Bulgaria. The Sandanski-Petrich Valley and the foothills of Ograzhden and Belasitsa Mountains form its territory. The total area of the community is 650.1 sq. km. Its territorial structure includes 55 settlements, 54 villages, and the town of Petrich. The municipality borders are adjacent to the following: to the east is the Sandanski region; to the west is the Republic of North Macedonia; Strumyani to the north and Greece to the south.

Geographical features and spatial development in Petrich's municipality have been a prerequisite for the settlement of various civilizations in its territory since ancient times. The cultural heritage of the region is the result of the long-term stratification of past civilizations and times, giving the place a particular memory and identity. The geographical location of the town and the region determines its rich yet often tragic history. The earliest traces of human activity date back to the late Neolithic period (VI Millennium BC).

Old Architecture in Petrich

City Garden Petrich

The Monument "Died for the Homeland"

City Park Petrich

Ancient city of Heraclea Sintika

A mound near the village of Topolnica is one of the earliest prehistoric settlements in the Blagoevgrad region. In ancient times, the Thracian tribe of Sinti lived in the Petrich region. First, this was mentioned by Thucydides and later by other ancient writers. At the heart of the region was the prosperous ancient city of Heraclea Sintica. The ruins of it are near the village of Rupite.

According to written sources and archaeological research, the center has existed since the 4th century BC: however, after two strong earthquakes, it was destroyed. According to the latest survey in 2021, after the earthquake, Heraclea continued to exist until the 6th century AD. The residents settled in the upper part of Kozhuh. The city was been the center and it was located between the middle reaches of the Struma River and the valley downstream of the Strumeshnica River. At this historic place are seen the cultures of Thracians, Macedonians, Illyrians, Celts, Romans, and other ancient tribes and nations. During the VI-XII century, AD, the town was part of the Byzantine and the Bulgarian Empires.

Samuel's Fortress

At the end of the 10th and the beginning of the 11th century AD, Petrich was a very important military-strategic place in the Samuel state. In 1014 in the place, called Klyuchka gorge was the historical battle between the Bulgarian troops led by Tsar Samuel and the troops of the Byzantine Emperor Vasilii II. The remains of Samuel's fortress still remind of the blinding of 14,000 Bulgarian warriors captured inside. From the 12th to the 14th century AD, Petrich was a part of the fortification system in southwestern Bulgaria and it became a pillar of security for that part. The evidence of this is the ruins of a medieval fortress of Gyaur Kalesi located on the north slope of the Belasica Mountain.

After 1395, Petrich was under the control of the Ottoman Empire. By the 19th century, the city changed its ethnic demographic appearance as per forcing Bulgarians to settle in the surrounding villages and became a Muslim one. In the era of the Bulgarian Revival, the town changed demographic again. The population increased, trade and crafts were developed. In the 19th century, Bulgarian families who came from Ograjden, Valdar, and Belomorie inhabited the city of Petrich. They all gave the town a new life.

Chourilovski Monastery St. George

In 1868, the citizens established the first Bulgarian church in Petrich as the main unified center for the Bulgarians. In 1873, a Bulgarian school opened with the participation of people from the community.

By force of the Treaty of San Stefano in 1878, the city entered the liberated Bulgarian border. According to the clauses of the Agreement of Berlin, Petrich returned to the Ottoman Empire, where the city remained until 1912. With the end of the Balkan War, Petrich was announced free and was included in Bulgaria.

After the Inter-Allied War of 1913, approximately 4,500 refugees settled in the city. From 1920 to 1934, Petrich became a county town and the main administrative, economic, cultural, and educational center of Pirin's Macedonia. In the years of Socialism, (1944–1989) the town was known as a “closed city”, located next to the “Iron Curtain.”

During this period, several industrial enterprises were built, agriculture was integrated and the villages in and around the city were improved. The historical development of the town determines an important part of the features of the municipality of Petrich. Diverse historical images from the local identity formed the knowledge of the history of the region and the preservation of the cultural heritage.

Vanga's House museum in Petrich

Tradiciona Winery in Petrich region

Area of Rupite and Kouzhuh

Belasitca – the mountain of active people

7. Petrich Historical Museum - Guardian of traditions, a bridge to the future.

Brief History

The Petrich Historical Museum was founded on September the 8th, 1966, as a museum collection of the "Community Center" "Miladinovi Brothers". It was originally housed in a privately owned building owned by the family of Angov. In 1974, it was moved to the first floor of a state-owned property building where they also operated the community center "Brothers Miladinovi 1914". In December 1998, the Petrich City Council decided to convert the museum into a historical museum. In 2005, a change in the Bulgarian legislation officially approved the status of the Museum of Petrich.

A year later, in 2006, the rules on the structure and activities of the museum were agreed. The status of the Petrich Historical Museum was confirmed by being registered in the Register of Museums in the Ministry of Culture with Certificate №Y-20 / 22.03.2018, as well as with Certificate № 362 (2053) / 23.12.2020 for the registration of a cultural organization in the Register of the Ministry of Culture.

The main cultural spaces operating under the umbrella of the museum, are as follows:

The ancient city of Heraclea Sintica

First, this historical city was discovered in 1958. Later, a large Latin inscription of Emperor Galerius, excavated in 2002 confirmed that this was the exact location of the city. Assoc. Prof. Georgi Mitrev interpreted and commented on the inscription. Since 2007, systematic archaeological research and excavations have been conducted on the site under the leadership of Assoc. Prof. Ludmil Vagalinski. The ancient city is only 12 km from Petrich, near the village of Rupite, the temple of Vanga, and the famous mineral springs at the foot of the extinct volcano Kozhuh.

Samuel's Fortress

The cultural and historical complex “Samuel's Fortress”

It officially opened in 1982, in memory of the battle of Klyuchkata Gorge in 1014, which was crucial for the future of Bulgaria. The historical complex is located near the village Strumeshnica, 17 km from the town of Petrich.

Samuel's Fortress – view from above

“The House of Vanga”

It was established as an exhibition in 2008. The house is located at the birthplace of Petrich's world-famous prophetess at 10 “Vanga” Street. In the house are exhibited her belongings and gifts from the people she helped.

Authentic interior of Vanga's house

Authentic interior of Vanga's house

The necessity to create a new exhibition

The essential problem of the Petrich Historical Museum was the need for new space for exhibition areas, repositories, and administrative premises. This was particularly noticeable in the last few years, especially since the annual systematic archaeological surveys of the historical metropolis Heraclea Sintica. Nevertheless, most of the famous exhibits were on the worksite.

However, a significant part was in various municipal buildings outside the museum building, allowing the storage of large objects. Due to a lack of sufficient space, the administrative and expert staff settled in one room, which hinders the successful and useful work of the team.

The necessity of a new space with modern conditions of storage and presentation, and requirements of visitors, is particularly tangible and imperative to happen soon as per the growing interest of residents and guests of Petrich, of the ancient city and the other historical sites. The realization and successful implementation of the common project “Establishment of a Cultural Dipole”, co-financed by the Cross-Border Cooperation Programme “INTERREG V-A GREECE-BULGARIA 2014-2020”, gave this opportunity.

Exhibition space in Historical Museum Petrich

The New House of the Petrich Historical Museum

The new home of the Petrich Historical Museum is a reconstructed demilitarized building rebuilt in a park environment. It is set in the New City Park of Petrich- an area for sports, culture, and recreation. Access to the building is through small square space, locked between a water mirror—an artificial lake and green areas.

The space in front of the museum has been shaped by arched islands, which repeat the contours of the lake. The vegetation forms a green labyrinth in front of the museum. The two islands have been symmetrically arranged with wild vines planted in the fields inside the facade, so they get complete coverage and green facades that will further fit the building into the park environment. The building's overall architectural solution was implemented with visible construction and installations inside and outside, with the idea of using a contrasting effect in the direction of the building exhibition. The brick walls of the existing demilitarized building are rebuilt as a symbol of continuity and as an example of the possibility of transformation—of the old and unnecessary, into the new, necessary, and with a cultural appeal to the future. The building has an open space, with an intermediate mezzanine, allowing the visitor to view from the second level the first one. The exhibition area is open type; transition between the different themes is smooth, without separated halls and spaces. Artistic techniques and design solutions are used to create an attractive space. The walls are also used for exhibitions.

The second level can be reached via two stairs positioned in the northern part of the building. In the administrative area, visitor access is restricted. It is only available for employees and it is located in the center of the building. On the ground floor, there are storage rooms for various objects, technical facilities, and restoration workshops. The second floor is open to employees and offices and is accessible from the internal staircase. The official entrance to the museum is on the northern facade. There are two entrances available for disabled people and mothers with prams. The building provides an accessible environment with an elevator that stops at both levels. The total built-up area of the building is 1893 sq. m. and the first floor is 923.33 sq. m.

Funds and exhibitions

The Petrich Historical Museum is defined as “a cultural and scientific institution that participates in the implementation of national policy on the protection of cultural values and museum work, in the municipality of Petrich.” The structure of the museum is determined by the scope of its subject matter and the funds established. The museum includes the following specialized departments and administrations:

Specialized departments:

Archaeology, Ethnography, Bulgarian lands, 14th -19th century, Old and New history

Administration:

Department of Administrative and Economic Affairs, Department of Public Relations

At present, the fund of the Historical Museum of Petrich has over 18,000 movable cultural values (MCV). Approximately 3,000 of them are presented in a permanent exhibition (Central Exhibition Hall), the exhibition “Samuel’s Fortress” and the exhibition “Vanga”. The rest of the 15,000 are in storage. The data are from the last inventory taken in the period April– May 2021.

The concept for improvement of the museum and structure of the exhibition

The cultural and historical heritage of the Petrich Historical Museum is presented through the establishment of five exhibitions, named as follows:

- ANTIQUITY
- MIDDLE AGES
- OTTOMAN PERIOD AND REVIVAL
- ETHNOGRAPHY
- NEW AND LATEST HISTORY

Upon entering the entrance hall of the museum, visitors will find themselves on a map showing the location of their area. Floors colored with markers indicate the geographical location of the Struma and Strumeshnitsa rivers. Natural resources determine people’s life, existence, and the social order in which they live. Since ancient times, human life has been formed around a significant water source.

The mountains are the ones that have reflected on the formation of life and understanding of the existence of generations of people from Petrich and their ancestors. Belasitsa, Ograzhden, and Kozhuh hill are the mountains that surround the field of the town and can be seen exposed vertically on the walls of this part of the museum. These are the benchmarks of the main historical stories in the exhibitions. The intertwining of geographical and historical narrative, refracted through the prism of anthropology introduces the visitor to the museum space.

Following the line drawn on the map in the direction of the river Struma, it guides to the main exhibition as follow:

Exhibition No1: Prehistory

The exhibition is presented through a collection of ceramic figurines and ceramic vessels found in the prehistoric settlement of Topolnitsa - Acropotamos.

Exhibition No2: Antiquity

It presents the ancient city of Heraclea Sintica. The emphasis is on an inscription letter of Emperor Galerius, who “gives the freedom of the Heracleans...” Assoc. Prof. Georgi Mitrev read the inscription. He discovered it and showed that this is the historic metropolis, which scientists have been looking for, for more than a hundred years. In addition, Homer and Thucydides commented on the city. During the excavations of the ancient city of Heraclea Sintica most impressive artifacts were found and exposed at the exhibition “Antiquity”. This includes marble statues, ceramic masks, and numerous coins showing the prosperity of the city, crafts, art, and social life. In the museum are exhibited a gold necklace and gold earrings. Via the films projected on monitors displayed in the hall, the visitors can be “transferred” to the ancient city and become part of the great discoveries of archaeologists. The exhibition ends with a rich collection of tombstones, displaying the burial rituals of the ancient Heraclea.

Exhibition No3: The Medieval and Ottoman eras (XV-XIXC)

The Gaur Kalesi Fortress and Samuel Fortress, along with the fortification system that guarded the borders of Bulgaria in the X-XI century AD, are the main pillars of the Bulgarian state on the territory of Petrich. The information hint to the visitor about Samuel's Fortress and invite him to visit it. In the hall is exhibited a reconstruction of the medieval church of St. Athanasius from the 10th century, discovered in the center of today's village of Rupite. After the glorious story of ancient and medieval period, visitors have the opportunity to relax at the recreation area, where they can watch historical films, take photos, and read additional information from interactive devices. The exhibitions displayed on the second floor can be reached in two ways: by elevator or by a two-armed staircase. There can be seen the blazon of Petrich, representing a young woman opposing the Turkish pasha, who pushed her to marry his son. According to the legend, she rejected him because of her faith and threw herself out of the fortress. The city river called “Luda Mara” has its source in this place and has been named after the girl.

The exhibition of the Renaissance is developed very richly. It covers several topics as follow:

- Economic Development
- Church - Educational Movement
- National Liberation Struggles
- Liberation of Petrich

The following themes are presented:

- Petrich as an administrative center
- The history of the Petrich incident in 1925
- Refugees

Photos, archives, interesting stories, and objects show a particularly important period in the history of Petrich. They provide information about the origin of the town of Petrich that we know today.

Exhibition No4: New History, Latest History, and Modernity

It consists of subject matters and testimonies that accrued after 1944. There are also testimonies associated with mountains, as they are part of the lives of the residents. Social life, sports, and culture have been mentioned and introduced. The story ends with the present-day town and its prospects for development. There is a multifunctional hall in the eastern part of the mezzanine and can be used for conferences, exhibitions, chamber concerts, meetings, and presentations.

During relaxation time, there are screened historical and biographical films about some popular people from Petrich who have contributed to the improvement of the community, the country, or the world. There is a Children's Centre with studios and circles with different cultural and historical orientations. The area of the room is 50 sq. and it is appropriately equipped with boards, maps, and inventory according to the activities performed by the children. There are screen and multimedia chairs, therefore the center can be used as an area for conferences and symposia.

Exhibition No5: Ethnography

This exhibition presents ethnographic and anthropological information about the origin and development of the local population, their traditions, and livelihoods. The film, multimedia, and modern exhibitions make a transition to the intangible cultural heritage of Petrich-Rusaliite. This contemporary exhibition presents a tradition that continues to be practiced today. Before leaving the museum, the visitor has the opportunity to visit a temporary exhibition, which will be on view for a short time. The themes and presented culture will be diverse and attractive, so it will satisfy even the most refined tastes and preferences of visitors. It will be located in the southwestern part of the first level of the building.

8. The CULTURAL DIPOLE and its importance for the area.

The successful implementation of the CULTURAL DIPOLE project has been a challenge with multiple benefits, not only for the partners of the project, but also for all the local stakeholders, entrepreneurs and residents primarily of the two cities and, consequently, of the whole cross border area. The realised outputs and expected outcomes of the project can be summarized as follows:

For Serres:

- A listed building has been restored, following high standards, also it has been converted to a Nearly Zero Energy Building (NZEB).
- A collection of Constantin Xenakis' works has been donated to the city and will be permanently exhibited.
- Following an exemplary Museological, Museographic, Graphist Design study a thematic Museum of the artist Constantin Xenakis has been realized.
- Modern technology is utilized for enhancing the Museum experience.
- Accessibility provisions for people with disabilities have also been applied for meeting the needs of people with mobility, vision and hearing impairments.
- The Constantin Xenakis Museum building is the first one which has been restored and reused, in the former military park, now named "Constantinos Karamanlis Cultural Park". It is expected to act as the vehicle for the creation of a unique cultural park of international importance.

For Petrich:

- A new museum building has been created following the high design standards of the Bulgarian Ministry of culture.
- From the rich collection of the old historical Museum of Petrich selected artifacts have been preserved and are exhibited following proper provisions.
- The City has acquired a modern upgraded Historical Museum.
- The new Museum, which has been created also in a former military camp, acts as the vehicle, for transforming it into a cultural and recreation park.
- The new concept and building of the Historical Museum of Petrich position it among the most attractive and significant municipal museums in Bulgaria.
- The created cultural bridge between Petrich and Serres will provide opportunities for transnational exchanges, meetings, various projects.

The CULTURAL DIPOLE will enhance the attractiveness and tourist identity of Serres and Petrich. The annual number of tourists visiting the two cities and the cross border area is expected to increase. The creation of the two Museums in the frame of the project, with the prospect of developing the Cultural Parks in the future, will have a positive effect on the tourist character of the wider region. As a result of tourism development, direct benefits will arise for the whole area, for example creation of new jobs and employment opportunities, but also indirect, related to the inspiration of locals and others, in terms of using designs and motives in local products and initiatives. The CULTURAL DIPOLE will act as flagship enforcing the tourist identity and branding of the two areas.

The Contemporary Art Museum "Constantin Xenakis", the new Historical Museum of Petrich and the whole concept of the CULTURAL DIPOLE will be promoted, through the participation in various cultural events and joint activities implemented in the wider region. Thus, new opportunities will be provided to the whole cross border area, for further development and cooperation.

A model of Petrich CULTURAL PARK

A plan of the Serres CULTURAL PARK as proposed by SERREON POLITEIA

The CULTURAL DIPOLE could be a transferable practice and concept, for other border cities and areas, along the so called “iron curtain” which, via the “mimetic process”, may adopt the idea of creating a Cultural Dipole, towards promoting their cultural heritage and relations. This way the creation and establishment of new cultural bridges among different cities and countries that experienced, as a rule, a difficult historical past, will be encouraged.

The CULTURAL DIPOLE will also promote different readings of history in the two Cultural Parks, since the tourists will have the opportunity to get acquainted with the historic events and facts from different points of view, sometimes conflicting, but neutralized in the current reality of two countries working together peacefully and effectively within the European family. In this sense, art and culture are called upon to play a significant role as unifying factors. Serres and Petrich cities, cooperating as a Cultural Dipole, will attempt to attract, among others, tourists from Serbia and Romania on their route, via Bulgaria, to the summer resorts of northern Greece, such as Kavala, Thassos, Halkidiki. The development of cultural tourism in the two cities will actively promote employment and entrepreneurship but also the reputation of the two cities will be enhanced and upgraded, through their active involvement in various cultural and social events.

Σέρρες

Petrich

1. Το έργο CULTURAL DIPOLE και το ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ 2014-2020.

Η Ελλάδα και η Βουλγαρία, δύο γειτονικές χώρες με πλούσιο παρελθόν. Από το τέλος της δεκαετίας του 1990 έχουν μπει σε μια εποχή στενότερης συνεργασίας, χάρη στο Πρόγραμμα “INTERREG V-A «ΕΛΛΑΔΑ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ 2014-2020».

Οι επιλέξιμες περιοχές του προγράμματος περιλαμβάνουν την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης (Περιφερειακές Ενότητες Έβρου, Καβάλας, Ξάνθης, Ροδόπης και Δράμας) και την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (Περιφερειακές Ενότητες Θεσσαλονίκης και Σερρών) στην Ελλάδα καθώς και τη Νότιο-Δυτική και Νότιο-Κεντρική Περιφέρεια Σχεδιασμού (επαρχίες Blagoevgrad, Smolyan, Kardjali και Haskovo) στη Βουλγαρία. Η περιοχή διασυνοριακής συνεργασίας Ελλάδα - Βουλγαρία είναι όμοια με αυτήν του τρέχοντος προγράμματος Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας. Έχει έκταση 40.202 τ.χμ. και συνολικό πληθυσμό 2.7 εκατομμύρια κατοίκους.

ΣΕΡΡΕΣ – PETRICH: ΕΝΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΔΙΠΟΛΟ

Οι Σέρρες στην Ελλάδα και το Petrich στη Βουλγαρία είναι αδελφοποιημένες πόλεις (από το 2005), οι οποίες έχουν συνεργαστεί σε κοινά ευρωπαϊκά προγράμματα, αντιμετωπίζοντας διάφορες κοινές προκλήσεις όπως: διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, προστασία του περιβάλλοντος, προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων, διασυνοριακή επιχειρηματικότητα, ανάπτυξη του τουρισμού. Στην παρούσα φάση βρίσκονται σε εξέλιξη και στις δύο πόλεις, πρωτοβουλίες με στόχο την αξιοποίηση πρώην στρατοπέδων.

Οι Σέρρες και το Petrich απέχουν μεταξύ τους, χρονικά περίπου 40 λεπτά με ΙΧ αυτοκίνητο, συμπεριλαμβανομένων των συνοριακών ελέγχων, συνεπώς ένας επισκέπτης ο οποίος μένει σε μία από τις δύο πόλεις μπορεί να επισκεφτεί εύκολα και την άλλη, εφόσον υπάρχουν κάποιοι καλοί λόγοι για αυτό.

2. Βασικές πληροφορίες του έργου “ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΔΙΠΟΛΟ”

Τίτλος έργου: CREATION OF A CULTURAL DIPOLE IN THE CROSS BORDER AREA: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΔΙΠΟΛΟΥ ΣΤΗ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

Ακρωνύμιο έργου:

CULTURAL DIPOLE: ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΔΙΠΟΛΟ

Άξονας προτεραιότητας: 2. Μια βιώσιμη και κλιματικά προσαρμόσιμη διασυνοριακή περιοχή

Θεματικός στόχος: 06 – Διατήρηση - προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων .

Επενδυτική Προτεραιότητα: 6γ. Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς

Ειδικός Στόχος: 4. Αξιοποίηση της διασυνοριακής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, για τουριστικούς σκοπούς

Η αρχική διάρκεια του έργου ήταν 24 μήνες (01/09/2017-31/08/2019) όμως κυρίως λόγω της πανδημίας COVID-19 το έργο παρατάθηκε και ολοκληρώθηκε στις 31 Μαΐου του 2022.

Το έργο CULTURAL DIPOLE κέρδισε το δεύτερο βραβείο στον διεθνή διαγωνισμό “Αειφόρος προορισμός Πολιτιστικού Τουρισμού 2018”, στην κατηγορία “Διεθνικός θεματικός Τουρισμός” (Transnational Thematic Tourism). Ο διαγωνισμός διοργανώθηκε από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πολιτιστικού Τουρισμού (European Cultural Tourism Network – ECTN) σε συνεργασία με την Πανευρωπαϊκή Ομοσπονδία Οργανώσεων Πολιτισμικής Κληρονομιάς (Europa Nostra) και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ταξιδιών (European Travel Commission), με την υποστήριξη του Οργανισμού Ευρωπαϊκό Δίκτυο Περιφερειών για Ανταγωνιστικό και Αειφόρο Τουρισμό (Network of European Regions of Competitive and Sustainable Tourism – NECSTour). Συνολικά, 57 υποψήφιοι από 15 χώρες υπέβαλλαν αιτήσεις στον διαγωνισμό σε 7 διαφορετικές θεματικές κατηγορίες. Η τελετή απονομής των βραβείων πραγματοποιήθηκε στην Πάφο της Κύπρου την Πέμπτη 25 Οκτωβρίου 2018.

Κύριοι στόχοι και αποτελέσματα του έργου

- Αναστήλωση ενός διατηρητέου κτιρίου στις Σέρρες και ανέγερση ενός νέου Μουσείου στο Petrich, τα οποία βρίσκονται σε δύο πρώην στρατόπεδα.
- Η δημιουργία ενός Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης στις Σέρρες, το οποίο θα φιλοξενεί μια συλλογή έργων του καλλιτέχνη Κωνσταντίνου Ξενάκη.
- Η δημιουργία ενός Πολυθεματικού Ιστορικού Μουσείου στο Petrich το οποίο θα φιλοξενεί μια συλλογή από πολύτιμα αρχαιολογικά, ιστορικά και άλλα αντικείμενα, διαφόρων ιστορικών περιόδων της περιοχής.
- Η εφαρμογή μιας πρότυπης μελέτης για τη μετατροπή του Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης “Πινακοθήκη Κωνσταντίνος Ξενάκης” στις Σέρρες σε «κτίριο σχεδόν μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης».
- Η εφαρμογή προδιαγραφών στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης “Πινακοθήκη Κωνσταντίνος Ξενάκης” σχετικά με τη φυσική προσβασιμότητα (π.χ. για άτομα με αμαξίδιο) αλλά και την αισθητηριακή προσβασιμότητα (π.χ για άτομα με μειωμένη όραση).
- Η εφαρμογή προδιαγραφών σχετικά με την ενεργειακή απόδοση και την προσβασιμότητα κτιρίων στο Μουσείο του Petrich.
- Η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των δύο πόλεων.
- Η αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και προώθηση του τουρισμού στη διασυνοριακή περιοχή με τη δημιουργία δύο πολιτιστικών πόλων ευρωπαϊκής σημασίας.

Το κατά πόσον και πως οι προηγούμενοι στόχοι έχουν επιτευχθεί, τεκμηριώνεται από τα όσα εκτίθενται στα επόμενα.

Ο τότε δήμαρχος του Δήμου Σερρών κ. Π. Αγγελίδης και ο καθ. κ. Α. Νανιόπουλος με το βραβείο του έργου CULTURAL DIPOLE στην Πάφο, Κύπρος 2018

3. Η πόλη των Σερρών και η περιοχή της, ένα πολύτιμο λουλούδι που ανθίζει.

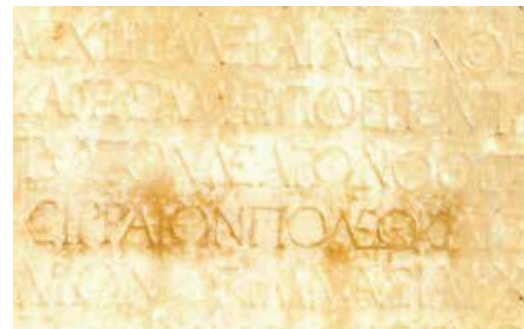
Η πόλη των Σερρών βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (ΠΚΜ), στη Βόρεια Ελλάδα, είναι η δεύτερη σε πληθυσμό πόλη της Περιφέρειας, με 58.287 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Φαίνεται ότι η πόλη ιδρύθηκε, τουλάχιστον στις αρχές του 2000 π.Χ., ενώ αναφέρεται, για πρώτη φορά, από τον Ηρόδοτο τον 5ο αιώνα π.Χ., με το όνομα Σίρρις.

Κατά τη διάρκεια των περίπου 4000 ετών της ιστορίας της, μέχρι σήμερα, η πόλη έχει ζήσει ένδοξες αλλά και τραγικές περιόδους, αποδεικνύοντας ότι είναι μια πραγματικά ανθεκτική πόλη. Στις μέρες μας η πόλη των Σερρών αντιμετωπίζει με αισιοδοξία το μέλλον, καταβάλλοντας προσπάθειες για τη δημιουργία σύγχρονων υποδομών, καθώς και για τη διατήρηση και αξιοποίηση των ιχνών του πλούσιου ιστορικού της παρελθόντος, προς όφελος των κατοίκων και των επισκεπτών της.

Στη συνέχεια αναφέρονται επιλεκτικά κάποιες από τις πλούσιες πολιτιστικές και περιβαλλοντικές υποδομές της πόλης, αλλά και της ευρύτερης περιοχής της. Υπάρχουν αρκετές συλλογές αρχαιολογικών ευρημάτων, εκκλησιαστικών και λαϊκών αντικειμένων, ενώ ορισμένα από αυτά εκτίθενται σε διάφορα Μουσεία και κτίρια της πόλης των Σερρών. Το Αρχαιολογικό Μουσείο στεγάζεται στο Μπεζεστένι, ένα κτίριο της οθωμανικής περιόδου της πόλης, που χρονολογείται από το δεύτερο μισό του 15ου αιώνα. Εκτίθεται μια μικρή μάλλον συλλογή ευρημάτων από διάφορους αρχαιολογικούς χώρους της Περιφερειακής Ενότητας Σερρών, μεταξύ των οποίων: προϊστορικά, αρχαία ελληνικά, ελληνιστικά, ρωμαϊκά, βυζαντινά.

Το Εκκλησιαστικό Μουσείο της Ιεράς Μητρόπολης Σερρών και Νιγρίτας, στεγάζεται σε ένα νεόδμητο κτίριο και εκθέτει εικόνες, περίπου 130, ξυλόγλυπτα και τέμπλα, μεταλλικά αντικείμενα, χρυσοκέντητα άμφια, έργα φιλιγκράν.

Στην πόλη υπάρχουν διάφορα Λαογραφικά Μουσεία και Συλλογές όπως: το Λαογραφικό μουσείο Σαρακατσάνων, το Λαογραφικό μουσείο Βλάχων «Γεωργάκης Ολύμπιος», η Συλλογή της Θρακικής Εστίας, η Λαογραφική Συλλογή του Λυκείου Ελληνίδων, η Λαογραφική Συλλογή του Συλλόγου Μικρασιατών. Μια αξιόλογη συλλογή όπλων και άλλων πολεμικών αντικειμένων, στεγάζεται και εκτίθεται στο εμβληματικό κτίριο διοίκησης, της Περιφερειακής Ενότητας Σερρών. Αξίζει να αναφερθεί επίσης το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας, που βρίσκεται στον οικισμό Χρυσοπηγή 15 χλμ. από την πόλη των Σερρών, το Μουσείο Ελιάς που στεγάζεται σε ένα παλιό ελαιοτριβείο στο χωριό Ελαιώνας, περίπου 20 χιλιόμετρα από τις Σέρρες, το Οχυρό Ρούπελ/Πολεμικό Μουσείο, περίπου 40 χλμ. από την πόλη των Σερρών, στα σύνορα με τη Βουλγαρία.

Το αρχαίο όνομα της πόλης, χαραγμένο σε κολόνα του 1ου αι. π.Χ., Σέρρες Αρχαιολογικό Μουσείο.

Ο πύργος του Ορέστη στην Ακρόπολη των Σερρών

Άγιοι Θεόδωροι, παλιά Μητρόπολη

Αρχαιολογικό Μουσείο Σερρών Μπεζεστένι

Μουσείο Σαρακατσάνων

Τέμενος Αχμέτ Πασά

Μέσα στον πυκνοδομημένο αστικό ιστό της πόλης, υπάρχουν διάφορα μνημεία από διαφορετικές ιστορικές περιόδους. Στην ακρόπολη των Σερρών υπάρχουν υπολείμματα των τειχών της πόλης και άλλες οχυρώσεις. Ο ένας εναπομείνας πύργος του κάστρου είναι γνωστός ως Πύργος του Ορέστη. Οι επισκέπτες της ακρόπολης μπορούν να απολαύσουν μια πανοραμική θέα της πόλης και της εύφορης πεδιάδας του ποταμού Στρυμόνα.

Στην ακρόπολη βρίσκεται επίσης ο Άγιος Νικόλαος, βυζαντινή εκκλησία του 13ου αιώνα που αναστηλώθηκε αρχικά το 1937. Στους πρόποδες της ακρόπολης και στο κέντρο της παλιάς πόλης, βρίσκεται η εκκλησία των «Αγίων Θεοδώρων», η παλιά Μητρόπολη των Σερρών, που χτίστηκε ήδη από τον 6ο αιώνα μ.Χ. Υπάρχουν επίσης πολλές άλλες μεταβυζαντινές εκκλησίες όπως: Το μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου Κρουονερίτη, οι Άγιοι Ανάργυροι, η Παναγία η Λιόκαλη.

Ζιντζιρλί Τζαμί

Διατηρητέο κτίριο Εθνικής Τράπεζας

Εκκλησιαστικό Μουσείο

Το μοναστήρι του Τιμίου Προδρόμου

Περίπου 12 χλμ βορειοανατολικά της πόλης των Σερρών, βρίσκεται η Βασιλική και Σταυροπηγιακή Μονή του Τιμίου Προδρόμου, που είναι ένα πολύ σημαντικό βυζαντινό μνημείο, το οποίο χτίστηκε το 1270. Στεγάζει πολλές βυζαντινές και μεταβυζαντινές τοιχογραφίες και εικόνες, το τέμπλο της, ξύλινο-σκαλιστό, χρονολογείται από το 1804. Η Μονή διαθέτει Μουσείο, όπου εκτίθενται παλιά εργαλεία, τα οποία χρησίμευαν για την παραγωγή ελαιόλαδου και άλλων προϊόντων, καθώς επίσης μεγάλα παλιά βαρέλια και άλλα αντικείμενα.

Στο νότιο τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας Σερρών, περίπου 55 χλμ. από την πόλη των Σερρών βρίσκεται ο αρχαιολογικός χώρος και το Μουσείο της Αμφίπολης, όπου οι πρόσφατες ανασκαφές του Τύμβου Καστά τον έκαναν παγκοσμίως γνωστό. Στην Περιφερειακή Ενότητα Σερρών υπάρχουν ορισμένα μικρότερα μουσεία και συλλογές όπως το «Χαγιάτι Λαδιά» στην Πρώτη, το Μουσείο Καπνού στην Πεντάπολη, το Λαογραφικό Μουσείο στον Νέο Σκοπό, η λαογραφική συλλογή στη Σκοτούσα κ.λπ.

Η πόλη των Σερρών διαθέτει επίσης διάφορες άλλες πολιτιστικές υποδομές, που στεγάζουν πολιτιστικές δραστηριότητες, οι οποίες εμπλουτίζουν την τοπική κοινωνική ζωή. Το κτίριο του Δημοτικού Θεάτρου, ανακατασκευή του πρώην κινηματογράφου «Αστέρια», το οποίο φιλοξενεί, σε δύο σκηνές, το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο, μουσικές παραστάσεις και άλλες εκδηλώσεις. Ακριβώς απέναντι από το Δημοτικό Θέατρο βρίσκεται ο διατηρητέος κινηματογράφος ΚΡΟΝΙΟΝ, ένα ενδιαφέρον κτίριο που μαζί με την ανοιχτή αυλή του, αποτελούν διατηρητέα τοπόσημα της πόλης. Αξίζει να αναφερθεί επίσης και η Κεντρική Δημόσια Βιβλιοθήκη η οποία στεγάζεται σε ένα 5ώροφο κτίριο 3.200 τ.μ., ενώ η συλλογή της περιλαμβάνει περίπου 83.000 τόμους.

Ως σημαντικός πόλος τουριστικής έλξης της πόλης πρέπει να αναφερθεί εδώ και το Δημοτικό Αυτοκινητοδρόμιο . Έχει κατασκευαστεί σύμφωνα με τις προδιαγραφές που έχει ορίσει η Διεθνής Ομοσπονδία Αυτοκινήτου (FIA) και στα 3.186 μέτρα της πίστας του φιλοξενούνται αγώνες δοκιμαστικά Φόρμουλα 1 και αγώνες Φόρμουλα 2 και 3 και μοτοσυκλετών. Θεωρείται το μεγαλύτερο σιρκουί των Βαλκανίων.

Από μνημεία της φύσης πρέπει να αναφερθούν: Το δάσος Λαϊλιά, περίπου 25 χλμ. από την πόλη των Σερρών, με χιονοδρομικό κέντρο στα 1600 μέτρα. Η κοιλάδα των Αγίων Αναργύρων στις Σέρρες, ένα πανέμορφο πάρκο που χρησιμεύει και ως χώρος αναψυχής, σπορ και διασκέδασης. Η περιοχή του Αγίου Ιωάννη σε απόσταση 5 χιλιόμετρα από τις Σέρρες, με άφθονα τρεχούμενα νερά και μικρούς καταρράκτες. Το σπήλαιο της Αλιστράτης με θαυμάσιους σταλακτίτες-σταλαγμίτες, σε απόσταση, 50 χλμ από τις Σέρρες, και μήκος 3 χλμ, εκ των οποίων το 1 χλμ. είναι επισκέψιμο. Το οικοσύστημα της τεχνητής λίμνης της Κερκίνης και

Κεντρική σκηνή, δημοτικό θέατρο “Αστέρια”

Το διατηρητέο κτίριο του κινηματογράφου “ΚΡΟΝΙΟΝ”

Αναστενάρια στο χωριό Αγία Ελένη

Αγώνες ταχύτητας

του ποταμού Στρυμόνα που διασχίζει την πεδιάδα των Σερρών και ρέει στον Στρυμονικό κόλπο. Η λίμνη Κερκίνη προσφέρει πολλά αξιοθέατα και οικολογικές δραστηριότητες στους επισκέπτες, όπως παρατήρηση πουλιών, βαρκάδα, πεζοπορία, ιππασία και άλλα.

Στα πολυάριθμα χωριά και πόλεις της Περιφερειακής Ενότητας Σερρών πραγματοποιούνται διάφορες λαογραφικές εκδηλώσεις και πανηγύρια, όπως: Το πανηγύρι και η αγορά της Σκοτούσας, τα έθιμα του χορού της φωτιάς, «Αναστενάρια», στα χωριά της Αγίας Ελένης και της Κερκίνης, το έθιμο της «Γυναικοκρατίας» στα χωριά Μονοκκλησιά, Νέα Πέτρα, Άνω Καμήλα, το λαϊκό καρναβάλι στο χωριό Φλάμπουρο.

Λίμνη Κερκίνη, ιδανική για παρατήρηση πουλιών και άλλες δραστηριότητες

Πρόσφατη σημαντική ανακάλυψη στον αρχαιολογικό χώρο της Αμφίπολης

Σπήλαιο Αλιστράτης, μήκος 3χλμ. από τα οποία 1 χλμ. επισκέψιμο

Ακανές, το παραδοσιακό γλυκό των Σερρών

Παραδοσιακές εκδηλώσεις στο Φλάμπουρο

Χειροποίητη μπουγάτσα

Εκσκαφές για την εγκατάσταση
Γεωθερμικής Ενέργειας (Ιούλιος 2019)

Διαδικασία αναστήλωσης (Ιούλιος 2019)

Συνάντηση για την πορεία κατασκευής του
Μουσείου υπο την επίβλεψη του αντιδημάρχου
κ. Δ. Σιαμάγκα (Σεπτέμβριος 2021)

4. Σύντομο ιστορικό της δημιουργίας του Μουσείου Κωνσταντίνος Ξενάκης στις Σέρρες.

Η προσωπική γνωριμία του καθηγητή Αριστοτέλη Νανιόπουλου με τον καλλιτέχνη Κωνσταντίνο Ξενάκη, ξεκίνησε στην αρχή της δεκαετίας του 2000. Στη διάρκεια μιας συζήτησης μεταξύ τους, ο καλλιτέχνης εξέφρασε αγωνία, για την τύχη του έργου του, όταν αυτός φύγει από τη ζωή. Ο καθηγητής του πρότεινε, αντί τα έργα του να καταλήξουν στα υπόγεια της Εθνικής Πινακοθήκης, ή κάπου στη Γαλλία, να τα χαρίσει σε μια επαρχιακή πόλη της Ελλάδας, η οποία σήμερα δεν έχει κάτι αντίστοιχο και έτσι θα αποκτήσει η πόλη έναν σημαντικό πόλο πολιτισμού, ενώ παράλληλα και το ίδιο το έργο του θα αναδειχθεί καλύτερα. Ο Ξενάκης δεν ήταν εύκολος στις αποφάσεις του, η ιδέα ωρίμασε σταδιακά και τελικά προτάθηκε στην τότε Δημοτική Αρχή των Σερρών, το 2005.

Έκτοτε, υπήρξαν πολλές περιπέτειες και εναλλαγές, ψυχρού-θερμού, που η εξιστόρησή τους δεν είναι του παρόντος. Το 2011 δημιουργείται το σωματείο ΣΕΡΡΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ, με κύριο καταστατικό στόχο τη δημιουργία του Μουσείου Ξενάκη στο πρώην στρατόπεδο ΠΑΠΑΛΟΥΚΑ, το οποίο βρίσκεται κοντά στο κέντρο της πόλης και τη σταδιακή ανάπτυξη εκεί, ενός Πολιτιστικού Πάρκου, με την παράλληλη δημιουργία και άλλων Μουσείων όπως: το Διαχρονικό Μουσείο του Νομού Σερρών, τη Δημοτική Πινακοθήκη, το Μουσείο Ιστορίας της Πόλης των Σερρών, το Λαογραφικό Μουσείο κ.λπ.

Οι προσπάθειες υλοποίησης του Μουσείου εντατικοποιήθηκαν στη δεκαετία του 2010, όταν ανέλαβε Δήμαρχος Σερρών ο κ. Πέτρος Αγγελίδης. Προσπάθειες χρηματοδότησης του έργου μέσω εθνικών ή ιδιωτικών πόρων δεν είχαν επιτυχία και τελικά εστιάστηκαν στα Ευρωπαϊκά Προγράμματα, ως την πιο πρόσφορη πηγή. Το 2014 συντάχθηκε η πρόταση CULTURAL DIPOLE, από τον καθηγητή Α. Νανιόπουλο, η οποία υποβλήθηκε με επιτυχία, στο ανταγωνιστικό πρόγραμμα INTERREG V-A, Ελλάδα-Βουλγαρία 2014-2020, με εταίρους: τον Δήμο Σερρών, τον Δήμο Petrich, το Α.Π.Θ., το Δ.Π.Θ. και επίσης, ως υποστηρικτές, τα τοπικά σωματεία, ΣΕΡΡΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ και Ε.Μ.Ε.Ι.Σ. Το έργο άρχισε τον Σεπτέμβριο του 2017, έχοντας ως κύριο στόχο τη δημιουργία δύο Μουσείων: Το “Ιστορικό Μουσείο” στην πόλη του Petrich στη Βουλγαρία και το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης “Πινακοθήκη Κωνσταντίνος Ξενάκης” στις Σέρρες, όπου και τα δύο βρίσκονται μέσα σε εγκαταλελειμμένα στρατόπεδα.

Με τη συμβολή στελεχών του Δήμου, αλλά και μελών του σωματείου ΣΕΡΡΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ, ξεπεράστηκαν μεγάλα γραφειοκρατικά εμπόδια και τεχνικές προκλήσεις, που πολλαπλασιάστηκαν από την παλαιότητα του διατηρητέου κτιρίου. Αρκεί να σημειωθεί ότι ο αριθμός των επι μέρους μελετών και εγκρίσεων, ξεπερνάει τις 50.

Το κτίριο που στεγάζει το Μουσείο Ξενάκη, πριν την αναστήλωση

Ο Κωνσταντίνος Ξενάκης με τον τότε Δήμαρχο Σερρών, κ. Γιάννη Μωυσιάδη (2006)

Ο Κ. Ξενάκης σε κτίριο του πρώην στρατοπέδου (Μάρτιος 2010)

ο Κ. Ξενάκης με τον τότε Δήμαρχο Σερρών κ. Π. Αγγελίδη και μέλη της ΣΕΡΡΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ (2011)

Ο Κ. Ξενάκης στο επιλεγμένο κτίριο (Ιούνιος 2012)

Η υπογραφή του συμβολαίου δωρεάς του Κ. Ξενάκη, από τον Δήμαρχο Σερρών κ. Α. Χρυσάφη και τον εκπρόσωπο του καλλιτέχνη καθ. Α. Νανιόπουλο (2020)

Κ. Ξενάκης, Μ. Σκαλτσά, Α. Νανιόπουλος, Π. Τζώνος, στο ατελιέ του καλλιτέχνη (Φεβρουάριος 2018)

Ο Κ. Ξενάκης με μικρούς καλλιτέχνες οι οποίοι εμπνέονται από το έργο του (Ιούνιος 2016)

Έκθεση του Κ. Ξενάκη με κινητικά έργα, Σέρρες, (Ιούνιος 2016)

Ως μέρος του έργου, εκπονήθηκε μια εμβληματική Μουσειολογική-Μουσειογραφική-Γραφιστική μελέτη, από τους ομότιμους καθηγητές του Α.Π.Θ., Ματούλα Σκαλτσά, Πάνο Τζώνο και την ομάδα τους, οι οποίοι συνεργάστηκαν στενά με τον καλλιτέχνη και ό,τι σχεδιάστηκε, έχει την έγκρισή του. Το Μουσείο Ξενάκη δεν είναι ένα συνηθισμένο Μουσείο-Αποθήκη αλλά ένα ολοκληρωμένο Θεματικό Μουσείο, όπου μπορεί να περιηγηθεί κανείς στην εξέλιξη του έργου του καλλιτέχνη και σε ολόκληρη την καλλιτεχνική του διαδρομή, με τη χρήση και αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογικών μέσων. Αποτέλεσμα της προηγούμενης συνεργασίας με τους μουσειολόγους ήταν να διπλασιάσει, περίπου, ο καλλιτέχνης, την αρχική δωρεά του, που πλέον αριθμεί 171 έργα. Επιπλέον δωρήθηκαν, από τον καθηγητή Α. Νανιόπουλο, άλλα 13 έργα. Θα περιληφθούν επίσης ορισμένα αντίγραφα έργων, τα οποία οι μελετητές θεωρούν σημαντικά για την οπτικοποίηση της εξέλιξης του έργου του. Εντούτοις, για τη διαμόρφωση και εξοπλισμό του εσωτερικού χώρου, σε εφαρμογή των αυξημένων απαιτήσεων της μελέτης, απαιτήθηκε η κάλυψη ενός πρόσθετου κόστους.

Τον Αύγουστο του 2019 ανέλαβε ο Δήμαρχος Σερρών ο κ. Αλέξανδρος Χρυσάφης. Ο κ. Χρυσάφης εξασφάλισε τους πρόσθετους πόρους που απαιτούνταν, προκήρυξε και ανέθεσε το έργο προμήθειας των υλικών-εξοπλισμού και εφαρμογής της Μουσειολογικής-Μουσειογραφικής μελέτης. Η εμφάνιση του COVID 19 έφερε σοβαρούς περιορισμούς, επηρεάζοντας τους εταίρους του CULTURAL DIPOLE, καθώς επίσης και την εκπόνηση των εργασιών στο κτίριο, συμβάλλοντας στην παράταση του έργου, το οποίο τελικά ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του 2022. Το αναστηλωμένο κτίριο είναι ισόγειο και καταλαμβάνει μία έκταση 660 τ.μ. Είναι ένα κτίριο σχεδόν μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης, καλά μονωμένο, το οποίο χρησιμοποιεί γεωθερμία για ψύξη και θέρμανση. Το Μουσείο έχει τον δικό του Ιστότοπο και σύστημα Wi-Fi, το οποίο επιτρέπει στους επισκέπτες με μειωμένη όραση να αποκτήσουν ηχητικά το περιεχόμενο διαφόρων κειμένων. Απικά μοντέλα επιλεγμένων έργων τέχνης μαζί με κείμενα σε γραφή Μπράιγ και ηχητικές αφηγήσεις ενισχύουν την εμπειρία της επίσκεψης σε τυφλούς επισκέπτες. Βίντεο, εικόνες, κείμενα, μέσω της χρήσης οπτικοακουστικών μέσων δίνουν τη δυνατότητα στον επισκέπτη να αποκτήσει μια ολοκληρωμένη εικόνα για τη ζωή και το έργο του καλλιτέχνη.

Γιατί ο Ξενάκης στις Σέρρες, πόλη με την οποία δεν έχει κάποια σχέση καταγωγής; Πέραν των όσων λέχθηκαν προηγουμένως, ας συμπληρωθεί η απάντηση με το παρακάτω. Ο αιγυπτίωτης Κωνσταντίνος είχε ιδιαίτερο ψυχικό δεσμό με τον Μέγα Αλέξανδρο και την ιστορία της Μακεδονίας. Μισοαστεία, μισοσοβαρά ανέφερε συχνά ότι θεωρεί τον εαυτό του παιδί των Πτολεμαίων. Έβλεπε το Μουσείο σαν δικό του δώρο σε μια πόλη της μητέρας Μακεδονίας. Όλα αυτά τα χρόνια της μεγάλης προσπάθειας, η πόλη τον αγκάλιασε και εισέπραξε ο ίδιος πολλή αγάπη και φιλία σε πλήθος εκδηλώσεων στην πόλη, που οργανώθηκαν για αυτόν και το έργο του.

Η προσπάθεια δημιουργίας του Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης «Πινακοθήκη Κωνσταντίνος Ξενάκης», η οποία διήρκεσε περίπου 20 χρόνια, έχει πλέον ολοκληρωθεί, χάρη στη συμβολή πολλών και πρώτιστα του ίδιου του καλλιτέχνη. Ο Κωνσταντίνος Ξενάκης, δυστυχώς έφυγε από τη ζωή την 6η Ιουνίου 2020, χωρίς να έχει δει ολοκληρωμένο το Μουσείο του, όμως το πνεύμα του θα ζει και τα έργα του θα υπάρχουν για πάντα, εδώ στις Σέρρες.

5. Κωνσταντίνος Ξενάκης, ο διεθνής καλλιτέχνης και η οργάνωση της έκθεσης στο Μουσείο.

Κωνσταντίνος Ξενάκης, (Σεπτέμβριος 2011)

Ο πολίτης του κόσμου

Ο Κωνσταντίνος Ξενάκης ήταν ένας διεθνής σύγχρονος καλλιτέχνης. Γεννιέται στο Κάιρο το 1931. Σπουδάζει Αρχιτεκτονική και καλές τέχνες στο Παρίσι ως το 1961, ενώ χάνει όλη του την περιουσία μετά τις εθνικοποιήσεις του Νάσερ στην Αίγυπτο.

Η Γαλλία του εμπιστεύεται κρίσιμες θεσμικές εικαστικές και ακαδημαϊκές θέσεις και του επιφυλάσσει ύψιστες τιμές αναγνώρισης με βραβεία, συμμετοχές, αναθέσεις, φιλμς και σκηνικά. Την εκπροσωπεί σε μεγάλες διεθνείς διοργανώσεις. Αναλαμβάνει γλυπτικές και ζωγραφικές επεμβάσεις σε κτίρια μεγάλων διαστάσεων, ενώ άλλα παίρνουν το όνομά του.

Από το 1996 και μετά ζει μεταξύ Γαλλίας και Ελλάδας. Εκθέτει σε μεγάλες ομαδικές και ατομικές εκθέσεις-σταθμούς του εικαστικού του προβληματισμού, που οργανώνουν μεγάλοι θεσμικοί πολιτιστικοί φορείς σε όλη την Ελλάδα, αλλά και στο Παρίσι, στο Πεκίνο, στο Σεραγιέβο, στις ΗΠΑ.

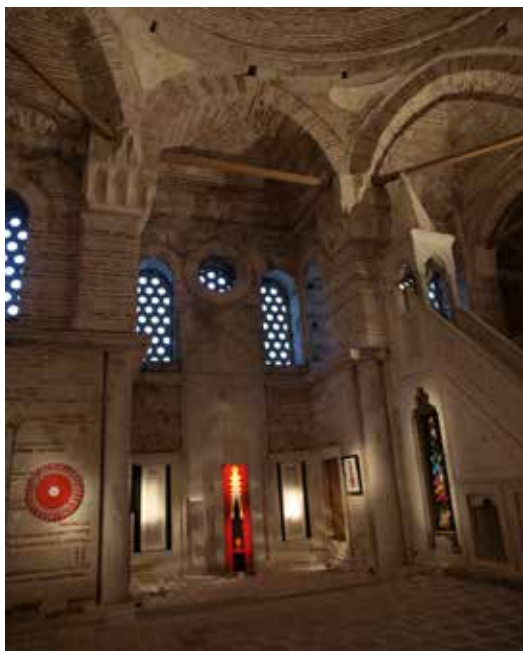
Ο καλλιτέχνης και η τέχνη του

Ο Ξενάκης αναδεικνύεται σε πολίτη του κόσμου, που πάντα προσπαθεί με την εικαστική του γλώσσα να αναδείξει τα προβλήματα που ταλανίζουν τον κόσμο όλο. Πρωτοπορεί διεθνώς, απαντώντας στις δικές του υπαρξιακές αγωνίες που είναι και παγκόσμιες.

Με το έργο του αναζητά απαντήσεις στους πολιτισμούς της ελληνικής καταγωγής του και της γέννησής του, στον 'μέγιστο Αλέξανδρο' και στην Άπω Ανατολή.

Τα ιερογλυφικά σύμβολα της μακρινής του Αιγύπτου, τα οδικά σήματα, τα επαναλαμβανόμενα και αλληλοκαλυπτόμενα σημάδια του σχολιάζουν τον υπερπληθωρισμό που 'εξαφανίζει το νόημα', την 'υπερπαραγωγή μηνυμάτων που εκμηδενίζει τη σημασία λέξεων' και ανθρώπινων συναισθημάτων.

Ο δικός του αδιάγνωστος κώδικας επικοινωνίας εκφράζει την παραλυτική αγωνία του μάντη που γνωρίζει, αλλά δεν μπορεί να αποτρέψει τα μελλούμενα. Η 'αδυναμία της επικοινωνίας' σε έναν κόσμο που κατακλύζεται από επικοινωνιακά μέσα, η αποσάθρωση δεσμών για υποκείμενα και θεσμούς, εν μέσω κυριαρχίας των επικοινωνιακών δικτύων και παγκοσμιοποιημένων δομών, σφραγίζουν προφητικά το έργο του εδώ και πάνω από μισό αιώνα.

Έκθεση του Κ. Ξενάκη στο Ζινζιρλί, Σέρρες (Ιούνιος 2016)

Η πορεία της έκθεσης

Σε ένα διατηρητέο κτίριο στο πρώην στρατόπεδο «Παπαλουκά», νυν Πάρκο Πολιτισμού «Κωνσταντίνος Καραμανλής», φιλοξενείται η μεγάλη δωρεά έργων του Κωνσταντίνου Ξενάκη στον Δήμο Σερρών, η μοναδική στην Ελλάδα. Η δωρεά του καλλιτέχνη που έζησε τη ζωή του, κυρίως, στη Γαλλία και κατά διαστήματα μόνο στην Ελλάδα, πραγματοποιήθηκε με πρωτοβουλία και μετά από πολυετείς προσωπικές προσπάθειες του καθηγητή του Α.Π.Θ. Αριστοτέλη Νανιόπουλου με καταγωγή από τον Νέο Σκοπό Σερρών, του τοπικού Σωματείου «Σερραίων Πολιτεία» και τις διαχρονικά συστηματικές ενέργειες των Δημοτικών Αρχών και των υπηρεσιών του Δήμου Σερρών. Η συλλογή του Κωνσταντίνου Ξενάκη δίνει μία εξαιρετική δυνατότητα στις Σέρρες: Να δημιουργήσει, μαζί με τα άλλα μουσεία της και σε συνδυασμό με τη γαστρονομία, τα πολυπληθή διαπολιτισμικά μνημεία και άλλα σημαντικά τοπόσημα που διαθέτει, έναν σοβαρό πολιτιστικό πόλο έλξης.

Σε συνεργασία με τον καλλιτέχνη, οι μουσειολόγοι, καθηγητές στο Α.Π.Θ. Ματούλα Σκαλτσά και Πάνος Τζώνος, διαμορφώνουν στο διατηρητέο μια πορεία που στηρίζεται τόσο στην γνωστική νοηματική παρουσίαση του έργου του Ξενάκη, όσο και στην βιωματική της πρόσληψη. Ο επισκέπτης μπαίνοντας στον χώρο στην πραγματικότητα εισέρχεται στο «Σύμπαν του Ξενάκη»: Ψηφιακές προβολές φωτογραφιών του Ξενάκη και των ανθρώπων που τον περιέβαλλαν από την παιδική του ηλικία κατακλύζουν το τοίχο απέναντι από την είσοδο, δημιουργώντας ένα αλληλοεμπλεκόμενο σύμπαν ανθρώπων και τόπων.

Η αριστερόστροφη είσοδος στον κυρίως εκθεσιακό χώρο αρχίζει με την **1^η Ενότητα 'Ορια της τέχνης: Η αφαίρεση, το φως η κίνηση: 1955-70'** και επικεντρώνεται στα πρώτα του έργα που χαρακτηρίζονται από αντισυμβατικές εικαστικές μεθόδους εκτέλεσης. Ακολουθεί μια έγχρωμη προβολή, σηματοδοτώντας την χρήση του φωτός και της κίνησης που ακολουθεί αμέσως μετά τα έργα του τελάρου. Το προοίμιο αυτό ολοκληρώνεται με την παρουσίαση των τρισδιάστατων ηλεκτροκινητικών του έργων σε ένα ιδιαίτερο χώρο, όπου ο επισκέπτης τα βιώνει εν συνόλω και εν λειτουργία.

Μια στοίβα από 'εφημερίδες-μανιφέστα', τις οποίες ο επισκέπτης μπορεί να πάρει μαζί του, ορίζει την επόμενη ενότητα η οποία χαρακτηρίζεται από εικαστικές «Δράσεις», πολιτικές διαμαρτυρίες. Σκηνές από αυτές τις 'δράσεις' είναι αποτυπωμένες σε τεράστια πανώ αναρτημένα από την οροφή, δημιουργώντας 'τόπους' στους οποίους έδρασε ο καλλιτέχνης: Μάλμϋ, Βερολίνο, Ζάγκρεμπ, Αθήνα. Είναι η **2^η ενότητα 'Τέχνη πολιτική: 1970-74'**, η οποία ορίζει τη μετάβαση του καλλιτέχνη από την εφευρετικότητα των νέων μέσων, στην πολιτική προτεραιότητα της τέχνης.

Η **3^η ενότητα 'Τέχνη κοινωνική: 1973-2005'**, αποκαλύπτει τους νέους, περισσότερο κατασταλαγμένους προβληματισμούς του Ξενάκη. Συνειδητοποιεί, πολύ έγκαιρα ήδη από την δεκαετία του '70, ότι η αναδυόμενη μεταμοντέρνα κοινωνική συνθήκη προτάσσει νέους τρόπους επικοινωνίας -κυριαρχία των ΜΜΕ, ο ψηφιακός κόσμος που αγνοφάινεται- και νέες συμπεριφορές στην οικονομία και την κοινωνία.

Με τον κριτικό τέχνης, εκθέτη και θεωρητικό πολιτισμού, Φρανκ Ποπέρ και τον διάσημο σουρρεαλιστή φωτογράφο Μαν Ρέι στην έκθεση "Φως και Κίνηση", Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Παρίσι, 1967

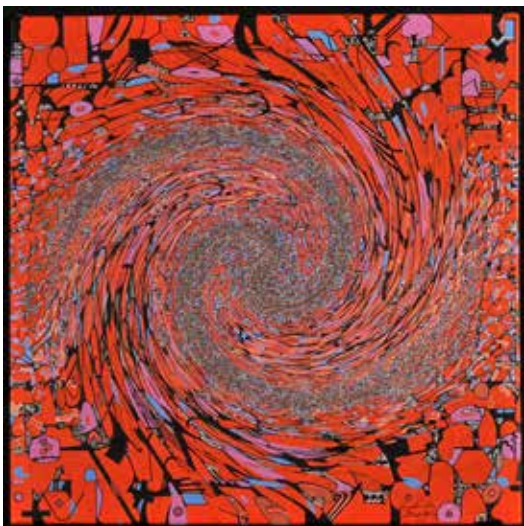

Η Γαλλική Πρωτοπορία μπροστά στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, κατά τη διάρκεια της έκθεσης "Φως και Κίνηση" Παρίσι, 1967

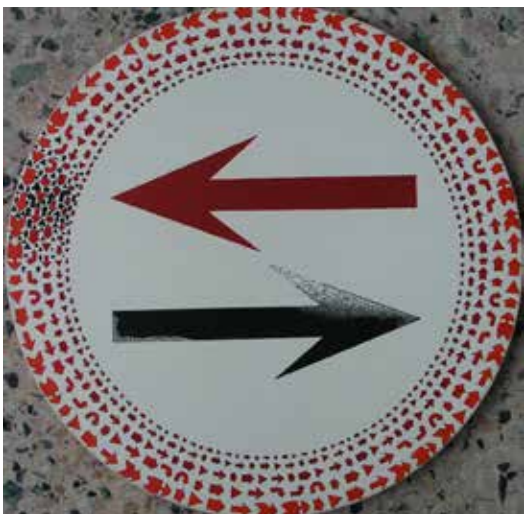

Με τον Γάλλο κριτικό τέχνης, πατέρα του 'Νέου Ρεαλισμού', Πιέρ Ρεστανί, 1984

Φράκταλ 14, Ακρυλικό σε καμβά, 50X50cm
Δωρεά Κωνσταντίνου Ξενάκη

Απαγορευμένα βέλη, 1976
Ακρυλικό σε καμβά, 50X50cm
Δωρεά καθ. Αριστοτέλη Νανιόπουλου

Οι συλλογικότητες χάνουν την δραστικότητα τους και τα μεγάλα οράματα αποδομούνται. Με την ανάδυση αρχικά και την σταδιακά κυρίαρχη παρουσία των συμβόλων στο έργο του, αλλά και με το αδιάνγνωστο της συνδυασμένης παράθεσής τους σε δισδιάστατα ή τρισδιάστατα έργα, θέτει με αυτόν τον εικαστικό του τρόπο τα επίκαιρα για την εποχή ερωτήματα ανθρωπίνης επικοινωνίας.

Στην 4^η ενότητα **“Ένας αδύναμος κόσμος: 1990-2017”**, με την παγκοσμιοποίηση αρχικά επί θύραις και σταδιακά εγκατεστημένη, ο Ξενάκης δημιουργεί έναν εικαστικό κόσμο όπου άλλοτε ο άνθρωπος-μονάδα κινδυνεύει να καταποθεί από μια στροβιλιζόμενη άβυσσο, άλλοτε είναι αντιμέτωπος με τον θάνατο, άλλοτε αναζητά τις απαντήσεις σε άλλους εξωδυτικούς πολιτισμούς ή άλλοτε, πιο ευανόγνωστα, σχολιάζει απελπισμένος τη δυσλειτουργικότητα της ‘Ενωμένης Ευρώπης’ ή την πάγια ‘βολεμένη’ κατάσταση στη χώρα του.

Η πορεία στο ενδιαμέσο αυτής της ενότητας και σε δύο ιδιαίτερους χώρους, αφενός δίνει τη δυνατότητα με ψηφιακές προβολές να βιώσει ο επισκέπτης την παρουσίαση των σκηνικών του Ξενάκη σε ένα χοροθέατρο της Γαλλίας, αλλά και να ακούσει τον ίδιο να διηγείται τη ζωή του συνυφασμένη με την τέχνη του. Η διαδρομή προς την έξοδο ολοκληρώνεται με το μεγεθυμένο φωτογραφικό πορτρέτο του Ξενάκη σε αγαλματική στάση Αιγύπτιου φαραωνικού γραφέα ο οποίος κατάγραφει, όχι αγαθά ανακτορικής κατοχής, αλλά τα ζητήματα που θέτει η κοινωνία και η οικονομία στους ανθρώπους και τα οποία ο ίδιος έχει προσπαθήσει να εκφράσει με τη συνολική του δουλειά, φανερά για όποιον έχει ολοκληρώσει την πορεία προς την έξοδο.

Δίπλα του, το κείμενο που ο ‘Ιάπωνας φιλόσοφος και ποιητής Makoto Ooka έγραψε για τον Ξενάκη και την εικαστική γλώσσα των συμβόλων που εφηύρε, σχολιάζει τόσο τις αναζητήσεις του καλλιτέχνη σε άλλους πολιτισμούς, όσο και την πικρία του για την ελλειμματική παρουσία της συντεταγμένης χώρας του στην υποστήριξη δημιουργικών φωνών.

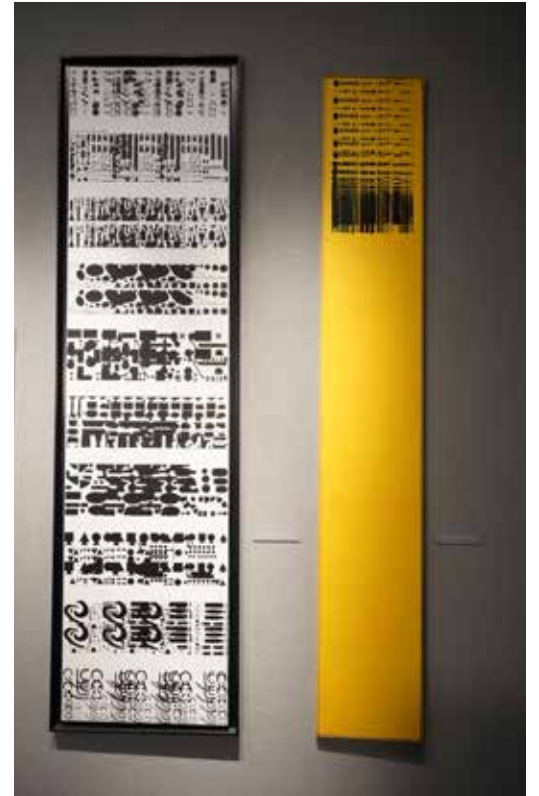
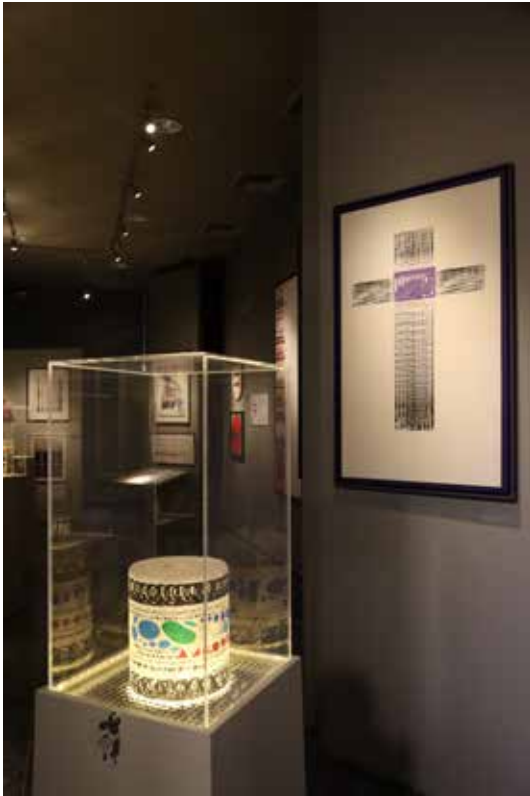
Στην διάρκεια της πορείας και εντός των ενοτήτων συντομότερες προβολές ελάχιστων λεπτών πίσω από υψίκορμα πανώ δίνουν επιπλέον εικονιστικές πληροφορίες για το έργο του Κωνσταντίνου Ξενάκη, αντικαθιστώντας με τον τρόπο αυτό, τον λόγο ή την γραφή.

Τέλος για κάθε ενότητα έχουν προβλεφθεί έργα για απτική χρήση από μη βλέποντα άτομα και κείμενα σε γραφή μπράιγ.

Ο εστιασμένος φωτισμός, η χρήση χρωμάτων τέτοιων που κάνουν τα έργα να αναδύονται πλαστικά, οι στάσεις για τις ψηφιακές προβολές, η διαφοροποίηση των εκθεσιακών επιφανειών και η βίωση χώρων αναπαράστασης συνθέτουν την απαιτούμενη πολυμορφία σε μια αναγκαστικά, λόγω χώρου, γραμμική πορεία.

Η κεντρική πλατεία

6. Δήμος Petrich – Ιστορία χιλίων ετών.

Ο δήμος Petrich βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα της Βουλγαρίας, καταλαμβάνοντας την κοιλάδα Sandanski-Petrich και τους πρόποδες των βουνών Ograzhden και Belasitsa. Ο δήμος έχει συνολική έκταση 650,1 τ.χλμ. και συντίθεται από 55 οικισμούς, 54 χωριά και την πόλη του Petrich. Ο δήμος συνορεύει με τις ακόλουθες περιφέρειες και χώρες, ως εξής: ανατολικά η περιφέρεια του Sandanski, δυτικά η Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας, βόρεια, η Strumyani και νότια η Ελλάδα.

Από την αρχαιότητα, τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά και η χωροταξική ανάπτυξη της οικιστικής δομής του δήμου Petrich καθόρισαν την εγκατάσταση διαφόρων πολιτισμών στην επικράτειά του. Η πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής είναι αποτέλεσμα της μακροχρόνιας διαστρωμάτωσης των παλαιότερων αυτών πολιτισμών, που ανά τις εποχές συνέθεσαν τις μνήμες και την ταυτότητα του τόπου. Η γεωγραφική θέση του Petrich και της γύρω περιοχής, καθόρισε την πλούσια αλλά συχνά τραγική ιστορία του.

Παλιό κτίριο στο Petrich

Το μνημείο των “Νεκρών για την Πατρίδα”

Κήπος της πόλης στο Petrich

Πάρκο της πόλης του Petrich

Αρχαία πόλη, Ηράκλεια Σιντική

Τα παλαιότερα ανακαλυφθέντα ίχνη ανθρώπινης δραστηριότητας χρονολογούνται από την ύστερη νεολιθική εποχή (6η χιλιετία π.Χ.). Ένας από τους πρώτους προϊστορικούς οικισμούς στην περιφέρεια του Μπλαγκόεβγκραντ, βρίσκεται σε έναν τύμβο κοντά στο χωριό Topolnitsa. Στην αρχαιότητα, η περιοχή του Petrich κατοικούνταν από τη Θρακική φυλή Σίντι, στην οποία αναφέρθηκε για πρώτη φορά ο Θουκυδίδης και αργότερα αρκετοί αρχαίοι συγγραφείς. Το κέντρο της περιοχής ήταν η ακμάζουσα αρχαία πόλη Ηράκλεια Σιντική, τα λείψανα της οποίας βρίσκονται σήμερα κοντά στο χωριό Rupite. Σύμφωνα με γραπτές πηγές και άλλα ευρήματα αρχαιολογικών ερευνών, το κέντρο αυτό υπήρχε από τον 4ο αιώνα π.Χ., αλλά καταστράφηκε μετά από δύο ισχυρούς σεισμούς.

Οι τελευταίες έρευνες του 2021 δείχνουν ότι μετά τον σεισμό, η Ηράκλεια συνέχισε να υπάρχει μέχρι τον 6ο αιώνα μ.Χ., οι κάτοικοι εγκαταστάθηκαν στις ψηλότερες περιοχές του Kozhuh. Η πόλη υπήρξε το κέντρο και βρισκόταν μεταξύ της μέσης ροής του ποταμού Στρυμόνα και της χαμηλότερης κοιλάδας του ποταμού Strumeshnitsa. Από αυτό το ιστορικό μέρος, πέρασαν διάφοροι λαοί και πολιτισμοί όπως αυτοί των Θρακών, των Μακεδόνων, των Ιλλυριών, των Κελτών, των Ρωμαίων και άλλων αρχαίων φυλών και εθνών.

Το κάστρο του Σαμουήλ

Από τον 6ο μέχρι και το 12ο αιώνα μ.Χ., το Petrich αποτέλεσε μέρος της Βυζαντινής και της Βουλγαρικής Αυτοκρατορίας. Στα τέλη του 10ου και στις αρχές του 11ου αιώνα μ.Χ., το Petrich ήταν ένα πολύ σημαντικό στρατιωτικό-στρατηγικό σημείο στο κράτος του Σαμουήλ. Το 1014 στη θέση που ονομάζεται φαράγγι Klyuchka έλαβε χώρα η σημαντική μάχη μεταξύ των Βουλγαρικών στρατευμάτων, με επικεφαλής τον Τσάρο Σαμουήλ και των στρατευμάτων του Βυζαντινού αυτοκράτορα Βασιλείου Β'. Τα ερείπια του φρουρίου του Σαμουήλ θυμίζουν ακόμα την τύφλωση των 14.000 αιχμαλώτων Βουλγάρων πολεμιστών.

Από τον 12ο έως τον 14ο αιώνα μ.Χ., το Petrich ήταν μέρος του οχυρωματικού συστήματος στη νοτιοδυτική Βουλγαρία και αποτελούσε έναν πυλώνα ασφαλείας για την περιοχή αυτή. Αυτό μαρτυρούν και τα ερείπια του μεσαιωνικού φρουρίου Gyauf Kalesi, που βρίσκεται στις βόρειες πλαγιές του όρους Μπελασίτσα.

Το Μοναστήρι Chourilovski Άγιος Γεώργιος

Μετά το 1395, το Petrich βρέθηκε υπό τον έλεγχο της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Μέχρι τον 19ο αιώνα, η πόλη αλλάζει εθνογραφικά και δημογραφικά, με τους Βούλγαρους να αναγκάζονται να εγκατασταθούν στα γύρω χωριά και τον κυρίαρχο πληθυσμό της πόλης να είναι μουσουλμάνοι. Κατά την εποχή της Βουλγαρικής Αναγέννησης, το Petrich αλλάζει ξανά δημογραφικά, ο πληθυσμός αυξάνεται ενώ το εμπόριο και η βιοτεχνία αναπτύσσονται. Τον 19ο αιώνα, η πόλη κατοικείται από οικογένειες Βουλγάρων προερχόμενες από το Ograjden, Valdar και Belomorje. Οι πληθυσμοί αυτοί του δίνουν μία νέα ζωή.

Το 1868 ιδρύεται μια βουλγαρική εκκλησιαστική κοινότητα, ως το κύριο ενωτικό κέντρο των Βουλγάρων στο Petrich. Το 1873 ανοίγει το Βουλγαρικό σχολείο με τη συμμετοχή των κατοίκων της κοινότητας. Με την ισχύ της Συνθήκης του Αγίου Στεφάνου το 1878, η πόλη περιλαμβάνεται στο κομμάτι της απελευθερωμένης Βουλγαρίας. Στη συνέχεια σύμφωνα με τις ρήτρες της Συμφωνίας του Βερολίνου, το Petrich επιστρέφει στην κατοχή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, όπου παραμένει μέχρι το 1912. Με το τέλος του Βαλκανικού πολέμου, το Petrich απελευθερώνεται και περιλαμβάνεται στα σύνορα της Βουλγαρίας, ενώ μετά τον Διασυμμαχικό πόλεμο του 1913, περίπου 4.500 πρόσφυγες εγκαθίστανται στην πόλη. Από το 1920 έως το 1934, το Petrich μετατρέπεται σε επαρχιακή πόλη και στο κύριο διοικητικό, οικονομικό, πολιτιστικό και εκπαιδευτικό κέντρο της Μακεδονίας του Πιρίν.

Στα χρόνια του σοσιαλισμού, (1944–89) το Petrich είναι γνωστό ως «κλειστή πόλη», η οποία βρίσκεται δίπλα στο «Σιδηρούν Παραπέτασμα». Την περίοδο αυτή χτίζονται πολλές βιομηχανικές επιχειρήσεις, ενοποιείται η γεωργία και βελτιώνονται η πόλη και τα χωριά γύρω της. Η ιστορική εξέλιξη της πόλης έχει καθορίσει ένα σημαντικό μέρος των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του δήμου του Petrich. Ποικίλες ιστορικές εικόνες από την τοπική ταυτότητα, διαμόρφωσαν τη γνώση της ιστορίας και τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Το Μουσείο Σπίτι της Βάνγκα στο Petrich

Παραδοσιακό Οινοποιείο στην περιοχή του Petrich

Περιοχή Rupite και Kouzhuh

Belasitca – το βουνό των δραστήριων ανθρώπων

7. Μουσείο ιστορίας Petrich - Φύλακας των παραδόσεων, γέφυρα στο μέλλον, σύντομη ιστορία.

Το Μουσείο Ιστορίας του Petrich ιδρύθηκε στις 8 Σεπτεμβρίου 1966, ως μουσειακή συλλογή στο κοινοτικό κέντρο “Αδελφοί Μιλαντίνοβι”. Αρχικά στεγάζεται σε ιδιωτικό κτίριο ιδιοκτησίας της οικογένειας των Ανγκόβ. Το 1974 μεταφέρεται στο ισόγειο δημοσίου κτιρίου, στο οποίο λειτουργεί και το κοινοτικό κέντρο «Αδελφοί Μιλαντίνοβι-1914». Τον Δεκέμβριο του 1998, με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Petrich, το καθεστώς του Μουσείου αλλάζει και αυτό μετατρέπεται σε Μουσείο Ιστορίας.

Το 2005, μια αλλαγή στη βουλγαρική νομοθεσία, εγκρίνει επίσημα το καθεστώς του Μουσείου Ιστορίας Petrich. Ένα χρόνο αργότερα, το 2006, συμφωνούνται οι κανόνες για τη δομή και τις δραστηριότητες του Μουσείου. Το καθεστώς του Μουσείου Ιστορίας Petrich επιβεβαιώνεται με την εγγραφή του στο Μητρώο Μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού, με το Πιστοποιητικό №Υ-20 / 22.03.2018, καθώς και με το Πιστοποιητικό № 362 (2053) / 23.12.2020, για την εγγραφή πολιτιστικού οργανισμού στο Μητρώο του Υπουργείου Πολιτισμού.

Οι κύριοι πολιτιστικοί χώροι που λειτουργούν υπό την αιγίδα του “Μουσείο Ιστορίας Petrich” στην περιοχή είναι οι εξής:

Η αρχαία πόλη της Ηράκλειας Σιντικής.

Αρχικά, η ιστορική πόλη εντοπίστηκε το 1958. Αργότερα μια μεγάλη λατινική επιγραφή από τον αυτοκράτορα Γαλέριο, που ανακαλύφθηκε το 2002, επιβεβαίωσε την ακριβή τοποθεσία της πόλης. Η επιγραφή ερμηνεύτηκε και σχολιάστηκε από τον αναπλ. καθηγητή Georgi Mitrev. Από το 2007 διεξάγονται συστηματικές αρχαιολογικές έρευνες και ανασκαφές στον χώρο, υπό την εποπτεία του αναπλ. Καθ. Ludmil Vagalinski. Η αρχαία πόλη απέχει μόλις 12 χλμ. από το Petrich, κοντά στο χωριό Rurite, τον ναό της Βάνγκα και τις περίφημες μεταλλικές πηγές, στους πρόποδες του ανενεργού ηφαιστείου Kozuh.

Το κάστρο του Σαμουήλ

Πολιτιστικό και ιστορικό συγκρότημα “Το Φρούριο του Σαμουήλ”:

Λειτουργεί επίσημα από το 1982, σε ανάμνηση της μάχης του φαραγγιού Klyuchkata το 1014, η οποία ήταν κρίσιμη για το μέλλον της Βουλγαρίας τον 10ο αιώνα. Το ιστορικό συγκρότημα βρίσκεται 17 χλμ. από την πόλη Petrich, κοντά στο χωριό Strumenshnitsa.

Το κάστρο του Σαμουήλ – θέα από ψηλά

“Το σπίτι της Βάνγκα”:

Λειτουργεί ως έκθεση από το 2008, βρίσκεται στη γενέτειρα της παγκοσμίου φήμης προφήτισσας, στην οδό «Βάνγκα» 10. Στο σπίτι εκτίθενται τα υπάρχοντά της, όπως και τα δώρα ανθρώπων που βοήθησε.

Αυθεντικός εσωτερικός χώρος του σπιτιού της Vanga

Αυθεντικός εσωτερικός χώρος του σπιτιού της Vanga

Η αναγκαιότητα δημιουργίας μιας νέας έκθεσης

Το κύριο πρόβλημα του Μουσείου Ιστορίας Petrich, ήταν η ανάγκη δημιουργίας νέων εκθεσιακών χώρων, αποθηκών και διοικητικών χώρων. Αυτό έγινε ιδιαίτερα αισθητό τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα μετά τις ετήσιες συστηματικές αρχαιολογικές έρευνες στην αρχαία πόλη της Ηράκλειας Σιντικής.

Τα περισσότερα από τα εκθέματα εξακολουθούν να βρίσκονται στον αρχαιολογικό χώρο. Ωστόσο, σημαντικό μέρος τους βρίσκεται σε διάφορα δημοτικά κτίρια, εκτός μουσείου, όπου υπάρχει η δυνατότητα αποθήκευσης μεγάλων αντικειμένων. Λόγω έλλειψης επαρκούς χώρου, οι ειδικοί αλλά και το διοικητικό προσωπικό στεγάζονται σε έναν ενιαίο χώρο, γεγονός που εμποδίζει την αποδοτικότητα του έργου της ομάδας. Η ανάγκη για έναν νέο χώρο, που να πληροί τις σύγχρονες συνθήκες αποθήκευσης και παρουσίασης, καθώς και τις απαιτήσεις επισκεψιμότητας, ήταν έντονη και επιβεβλημένη και έρχοζε άμεσης αντιμετώπισης, λόγω του αυξανόμενου ενδιαφέροντος των κατοίκων και των επισκεπτών, του Petrich, της αρχαίας πόλης και των υπόλοιπων χώρων ενδιαφέροντος.

Η επιτυχής υλοποίηση του κοινού έργου CULTURAL DIPOLE, «Δημιουργία ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΔΙΠΟΛΟΥ», που συγχρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας «INTERREG V-A, ΕΛΛΑΔΑ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ 2014-2020», έδωσε την ευκαιρία να καλυφθούν όλες οι προαναφερθείσες ανάγκες.

Εκθεσιακός χώρος στο Ιστορικό Μουσείο του Petrich

Το Νέο Σπίτι του Μουσείου Ιστορίας Petrich

Το νέο σπίτι για το Μουσείο Ιστορίας Petrich, είναι ένα ανακατασκευασμένο αποστρατιωτικοποιημένο κτίριο, τοποθετημένο σε ένα πάρκο, στο Νέο Πάρκο της Πόλης του Petrich, που είναι ένας χώρος αθλητισμού, πολιτισμού και αναψυχής. Η πρόσβαση στο κτίριο γίνεται μέσω ενός μικρού τετράγωνου χώρου, τοποθετημένου ανάμεσα σε ένα καθρέφτη νερού - μία τεχνητή λίμνη και χώρους πρασίνου. Ο χώρος μπροστά από το Μουσείο διαμορφώνεται από τοξωτά νησάκια, που μιμούνται το περίγραμμα της λίμνης. Η βλάστηση σχηματίζει έναν πράσινο λαβύρινθο μπροστά από το Μουσείο. Δύο νησάκια τοποθετούνται συμμετρικά, φυτεμένα με άγρια κλήματα έτσι ώστε με την πάροδο του χρόνου να καλυφθούν τελείως με πράσινο και να εντάξουν περαιτέρω το κτίριο στο περιβάλλον του πάρκου. Η συνολική αρχιτεκτονική άποψη του κτιρίου έχει εμφανείς κατασκευές και επεμβάσεις, τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά, ώστε να προκαλεί αντίθεση μεταξύ κτιρίου και έκθεσης. Ο τούβλινος τοίχος του προϋφιστάμενου υπάρχοντος αποστρατιωτικοποιημένου κτιρίου ανακατασκευάστηκε και έμεινε ορατός ως σύμβολο συνέχειας και ως παράδειγμα δυνατότητας αλλαγής — του παλιού και περιττού, στο νέο, απαραίτητο, με πολιτιστική προοπτική στο μέλλον.

Το κτίριο διαθέτει ανοιχτό χώρο, με ενδιάμεσο εξώστη, που κάνει ορατό το ισόγειο από το δεύτερο επίπεδο. Ο χώρος της έκθεσης είναι ενιαίος και η μετάβαση μεταξύ των διαφορετικών θεματικών είναι ομαλή, χωρίς σαφώς διαχωρισμένες αίθουσες και χώρους. Χρησιμοποιήθηκαν καλλιτεχνικές, τεχνικές και σχεδιαστικές λύσεις, για τη δημιουργία ενός ελκυστικού χώρου. Οι τοίχοι προορίζονται επίσης να χρησιμοποιηθούν για εκθέσεις. Οι επισκέπτες δεν έχουν πρόσβαση στα γραφεία του προσωπικού, πρόσβαση επιτρέπεται μόνο στους εργαζόμενους στο χώρο, ο οποίος βρίσκεται στο κέντρο του κτιρίου. Στο ισόγειο υπάρχουν διάφοροι χώροι για αποθήκευση αντικειμένων, τεχνικές εγκαταστάσεις και εργαστήρια συντήρησης. Ο δεύτερος όροφος φιλοξενεί μόνο υπαλλήλους, έχει γραφεία και είναι προσβάσιμος μέσω εσωτερικής σκάλας. Η επίσημη είσοδος του μουσείου βρίσκεται στη βόρεια πρόσοψη. Υπάρχουν δύο εισόδους προσβάσιμες για άτομα με αναπηρία, ή μητέρες με καρότσια. Το κτίριο παρέχει ένα προσβάσιμο περιβάλλον μέσω ενός ανελκυστήρα που εξυπηρετεί και τα δύο επίπεδα. Το συνολικό δομημένο εμβαδόν του κτιρίου είναι 1893 τ.μ. ενώ του πρώτου ορόφου είναι 923,33 τ.μ.

Πόροι και Εκθέσεις

Το Μουσείο Ιστορίας Petrich ορίζεται ως «ένας πολιτιστικός και επιστημονικός οργανισμός που συμμετέχει στην εφαρμογή της κρατικής πολιτικής για την προστασία των πολιτιστικών αξιών και του μουσειακού έργου, στο δήμο Petrich».

Η δομή του Μουσείου καθορίζεται ανάλογα με τη θεματική του εμβέλεια και τους διαθέσιμους πόρους. Το Μουσείο περιλαμβάνει τα ακόλουθα εξειδικευμένα τμήματα και τη διαχείριση.

Εξειδικευμένα τμήματα:

“Αρχαιολογία”

“Εθνογραφία”

“Βουλγαρικά εδάφη, δέκατος τέταρτος- δέκατος ένατος αιώνας”

«Νέα και πρόσφατη ιστορία»

Διαχείριση:

Τμήμα Διοικητικών και Οικονομικών Υποθέσεων

Τμήμα Δημοσίων Σχέσεων

Προς το παρόν, το απόθεμα του Ιστορικού Μουσείου του Petrich περιλαμβάνει πάνω από 18.000 Κινητές Πολιτιστικές Αξίες (Movable Cultural Values: MCV). Περίπου 3.000 από αυτές παρουσιάζονται σε μια μόνιμη έκθεση (κεντρική εκθεσιακή αίθουσα), στην έκθεση «Το Φρούριο του Σαμουήλ» και στην έκθεση «Βάνγκα». Οι υπόλοιπες 15.000 βρίσκονται σε αποθήκη. Τα στοιχεία αφορούν στην τελευταία απογραφή που πραγματοποιήθηκε την περίοδο Απριλίου–Μαΐου 2021.

Η ιδέα της ανάπτυξης του μουσείου και η δομή της έκθεσης

Η πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά του Μουσείου Ιστορίας Petrich παρουσιάζεται με τη δημιουργία πέντε εκθέσεων, με τις παρακάτω θεματικές:

- ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

- ΜΕΣΑΙΩΝΑΣ

- ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ

- ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ

- ΝΕΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΑΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Με την είσοδό του στο μουσείο, ο επισκέπτης “τοποθετείται” πάνω σε έναν χάρτη με τη θέση της περιοχής στην οποία βρίσκεται. Χρωματισμένα πεδία στο πάτωμα υποδηλώνουν τη γεωγραφική θέση των ποταμών Στρυμόνα και Στρουμένιτσα. Οι φυσικοί πόροι καθορίζουν τη ζωή και την ύπαρξη των ανθρώπων και την κοινωνική τάξη στην οποία ζουν. Από την αρχαιότητα, η ανθρώπινη ζωή επικεντρώθηκε γύρω από την ύπαρξη των πηγών νερού. Οι ορεινοί όγκοι είναι αυτοί που έχουν καθορίσει τη διαμόρφωση της ζωής και την κατανόηση της ύπαρξης γενεών ανθρώπων του Petrich και των προγόνων τους. Belasitsa, Ograzhden και ο λόφος Kozhuh είναι τα βουνά που περιβάλλουν την περιοχή του Petrich και απεικονίζονται στους κάθετους τοίχους αυτού του τμήματος του Μουσείου. Αυτά είναι τα σημεία αναφοράς των βασικών ιστορικών αφηγήσεων στις εκθέσεις. Η διαπλοκή γεωγραφικής και ιστορικής αφήγησης, διαθλώμενη μέσα από το πρίσμα της ανθρωπολογίας εισάγει τον επισκέπτη στον χώρο του μουσείου.

Ακολουθώντας τη γραμμή που έχει σχεδιαστεί στον χάρτη προς την κατεύθυνση του ποταμού Στρυμόνα, ο επισκέπτης οδηγείται στην:

Έκθεση No. 1 - Προϊστορία

Η έκθεση παρουσιάζεται μέσα από μια συλλογή κεραμικών εδωλίων και κεραμικών αγγείων που βρέθηκαν στον προϊστορικό οικισμό Topolnitsa – Ακροπόταμος.

Έκθεση Νο2 – Αρχαιότητα

Εδώ παρουσιάζεται η αρχαία πόλη Ηράκλεια Σιντική. Έμφαση δίνεται σε επιστολή του αυτοκράτορα Γαλέριου σκαλισμένη σε πέτρα, ο οποίος «χαρίζει την ελευθερία στους κατοίκους της Ηράκλειας...» Την επιγραφή διάβασε ο αναπλ. Καθηγ. Georgi Mitrev ο οποίος αποκάλυψε και επιβεβαίωσε ότι αυτή είναι η αρχαία πόλη που αναζητούσαν οι επιστήμονες για περισσότερα από 100 χρόνια. Η πόλη αναφερόταν επίσης από τον Όμηρο και τον Θουκυδίδη. Τα πιο εντυπωσιακά αντικείμενα που βρέθηκαν κατά τις ανασκαφές της αρχαίας πόλης Ηράκλεια Σιντική εκτίθενται στην έκθεση «Αρχαιότητα». Αυτά περιλαμβάνουν μαρμάρινα αγάλματα, κεραμικές μάσκες και πολλά νομίσματα που δείχνουν την ευημερία της πόλης, τις χειροτεχνίες, την τέχνη και την κοινωνική ζωή. Στο μουσείο εκτίθενται, ένα χρυσό κολιέ και χρυσά σκουλαρίκια. Μέσω των ταινιών που προβάλλονταν σε οθόνες στην αίθουσα, οι επισκέπτες μπορούν να μεταφερθούν στην αρχαία πόλη και να γίνουν μέρος των μεγάλων ανακαλύψεων των αρχαιολόγων. Η έκθεση ολοκληρώνεται με μια πλούσια συλλογή από επιτύμβιες στήλες, που δείχνουν τα τελετουργικά ταφής της αρχαίας Ηράκλειας.

Έκθεση Νο3: Ο Μεσαιώνας και η Οθωμανική Περίοδος (15ος – 19ος αιώνας)

Το φρούριο Gyaur Kalesi και το φρούριο του Σαμουήλ, μαζί με το οχυρωματικό σύστημα που φύλαγε τα σύνορα της Βουλγαρίας τον 10^ο – 11^ο αιώνα μ.χ., αποτελούν τους βασικούς πυλώνες του βουλγαρικού κράτους στην επικράτεια του Petrich. Οι πληροφορίες ενημερώνουν τον επισκέπτη για το φρούριο του Σαμουήλ και τον προσκαλούν να το επισκεφτεί. Στην αίθουσα εκτίθεται ανακατασκευή της μεσαιωνικής εκκλησίας του Αγίου Αθανασίου του 10ου αιώνα, που ανακαλύφθηκε στο κέντρο του σημερινού χωριού Rupite.

Μετά την ένδοξη ιστορία της αρχαίας και μεσαιωνικής περιόδου, ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να χαλαρώσει στον χώρο αναψυχής, όπου μπορεί να παρακολουθήσει συναρπαστικές ιστορικές ταινίες, να τραβήξει φωτογραφίες και να διαβάσει πρόσθετες πληροφορίες από διαδραστικές συσκευές.

Εκεί φαίνεται το οικόσημο του Petrich, μια νεαρή γυναίκα που εναντιώνεται στον Τούρκο πασά, ο οποίος προσπάθησε να την ωθήσει να παντρευτεί τον γιο του. Σύμφωνα με τον μύθο, αυτή αρνήθηκε λόγω της πίστης της και αυτοκτόνησε, πηδώντας από το φρούριο. Στην ίδια τοποθεσία, ξεπηδά ένα ποτάμι, που ονομάζεται «Τρελή Μάρα», το οποίο πήρε το όνομά του από το κορίτσι και στη διαδρομή του διασχίζει την πόλη.

Στη συνέχεια αναπτύσσεται πλούσια, η έκθεση της Αναγέννησης, η οποία καλύπτει διάφορα θέματα, ως εξής:

- Οικονομική ανάπτυξη
- Εκκλησία - Εκπαιδευτικό Κίνημα
- Εθνοαπελευθερωτικοί Αγώνες
- Απελευθέρωση του Petrich

Παρουσιάζονται τα παρακάτω θέματα:

- Το Petrich ως διοικητικό κέντρο
- Η ιστορία του περιστατικού του Petrich το 1925
- Πρόσφυγες

Φωτογραφίες, αρχαικά έγγραφα, ενδιαφέρουσες ιστορίες και αντικείμενα προβάλλουν μια ιδιαίτερα σημαντική περίοδο στην ιστορία του Petrich και δίνουν απαντήσεις για τη διαμόρφωση της σύγχρονης πόλης, όπως τη γνωρίζουμε σήμερα.

Έκθεση Νο 4 “Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία”

Περιλαμβάνει θέματα και ιστορίες που διαδραματίστηκαν μετά το 1944. Υπάρχουν επίσης ιστορίες που σχετίζονται με τα βουνά, καθώς αποτελούν μέρος της ζωής των κατοίκων. Επίσης αναφέρονται ιστορίες για την κοινωνική ζωή, τον αθλητισμό και τον πολιτισμό. Η ιστορία τελειώνει με τη σύγχρονη πόλη και τις προοπτικές ανάπτυξής της. Στο ανατολικό τμήμα του εξώστη υπάρχει μια πολυλειτουργική αίθουσα η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για συνέδρια, εκθέσεις, συναυλίες δωματίου, συναντήσεις και παρουσιάσεις, ενώ τις υπόλοιπες περιόδους, θα προβάλλονται ιστορικές και βιογραφικές ταινίες για διάσημους ανθρώπους από το Petrich, που έχουν συμβάλει στην ανάπτυξη της κοινότητας, της χώρας ή του κόσμου.

Στον χώρο υπάρχει επίσης ένα Παιδικό Κέντρο για διάφορους κύκλους εργαστηρίων, με πολιτιστικό και ιστορικό προσανατολισμό. Το εμβαδόν αυτού του χώρου είναι 50 τ.μ. και είναι κατάλληλα εξοπλισμένος με πίνακες, χάρτες και υλικά, σχετικά με παιδικές δραστηριότητες. Επίσης υπάρχουν καθίσματα εκδηλώσεων και οθόνες προβολής ώστε το κέντρο να προσφέρεται για τη διοργάνωση συνεδρίων και συμποσίων. Τελευταία έκθεση στον δεύτερο όροφο είναι η:

Έκθεση Νο 5: “Εθνογραφία”

Εδώ παρουσιάζονται εθνογραφικές και ανθρωπολογικές πληροφορίες σχετικά με την προέλευση και την ανάπτυξη του τοπικού πληθυσμού, τις παραδόσεις και τα μέσα διαβίωσής του.

Εκθέσεις ταινιών, πολυμέσων και μοντέρνων τεχνολογιών αφηγούνται την άυλη πολιτιστική κληρονομιά του Petrich-Rusaliite. Αυτή η σύγχρονη έκθεση παρουσιάζει παραδόσεις οι οποίες εξακολουθούν να υπάρχουν μέχρι σήμερα.

Πριν φύγει από το Μουσείο, ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να επισκεφθεί μια περιοδική έκθεση, η οποία θα είναι ανοιχτή για μικρό χρονικό διάστημα. Τα θέματα και ο πολιτισμός που θα παρουσιάζονται θα είναι ποικίλα και ελκυστικά, ώστε να ικανοποιούν ακόμη και τα πιο εκλεπτυσμένα γούστα και προτιμήσεις των επισκεπτών, θα βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα του πρώτου επιπέδου του κτιρίου.

8. Το έργο CULTURAL DIPOLE (ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΔΙΠΟΛΟ) και η σημασία του για τη διασυνοριακή περιοχή.

Η επιτυχής υλοποίηση του έργου CULTURAL DIPOLE ήταν μια πρόκληση με πολλαπλά οφέλη, όχι μόνο για τους εταίρους του έργου, αλλά και για όλους τους τοπικούς φορείς, επιχειρηματίες, κατοίκους, κυρίως των δύο πόλεων και κατά συνέπεια, ολόκληρης της διασυνοριακής περιοχής. Τα αναμενόμενα αποτελέσματα του έργου μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Για τις Σέρρες:

- Ένα διατηρητέο κτίριο έχει ανακαινιστεί, ακολουθώντας υψηλές προδιαγραφές και επίσης έχει μετατραπεί σε κτίριο σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας.
- Δημιουργήθηκε ένα μοναδικό θεματικό Μουσείο για τον καλλιτέχνη Κωνσταντίνο Ξενάκη, σε εφαρμογή μιας υποδειγματικής Μουσειολογικής, Μουσειογραφικής, Γραφιστικής μελέτης.
- Μια σημαντική συλλογή έργων, του Κωνσταντίνου Ξενάκη έχει δωρηθεί στην πόλη, και θα εκτίθεται μόνιμα στο Μουσείο που φέρει το όνομά του.
- Για τη βελτίωση της εμπειρίας του Μουσείου, χρησιμοποιείται σύγχρονη τεχνολογία.
- Έχει ληφθεί πρόνοια για την κάλυψη αναγκών φυσικής και αντιληπτικής προσβασιμότητας, ατόμων με προβλήματα, κινητικά, όρασης, ακοής.
- Το κτίριο του Μουσείου Κωνσταντίνος Ξενάκης είναι το πρώτο που αναστηλώθηκε και επαναχρησιμοποιήθηκε, στο πρώην στρατόπεδο, το οποίο πλέον ονομάζεται «Πολιτιστικό Πάρκο Κωνσταντίνος Καραμανλής». Στόχος είναι να λειτουργήσει ως το όχημα, για τη δημιουργία ενός μοναδικού πολιτιστικού πάρκου διεθνούς σημασίας.

Για το Petrich:

- Δημιουργήθηκε ένα νέο κτίριο που στεγάζει το Ιστορικό Μουσείο του Petrich, σύμφωνα με τα υψηλά σχεδιαστικά και ασφαλείας πρότυπα του Υπουργείου Πολιτισμού της Βουλγαρίας.
- Η πλούσια συλλογή του παλιού Ιστορικού Μουσείου του Petrich έχει συντηρηθεί και εκτίθεται σύμφωνα με κατάλληλες διατάξεις.
- Η πόλη απέκτησε ένα σύγχρονο αναβαθμισμένο Ιστορικό Μουσείο.
- Το νέο Μουσείο, που έχει δημιουργηθεί, επίσης σε ένα πρώην στρατόπεδο, λειτουργεί ως όχημα για τη μετατροπή του σε πάρκο πολιτιστικό και αναψυχής.

Το ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΔΙΠΟΛΟ θα ενισχύσει την ελκυστικότητα και την τουριστική ταυτότητα των Σερρών και του Petrich. Ο ετήσιος αριθμός τουριστών που επισκέπτονται τις δύο πόλεις και τη διασυνοριακή περιοχή αναμένεται να αυξηθεί. Η δημιουργία των δύο Μουσείων στο πλαίσιο του CULTURAL DIPOLE, με την προοπτική ανάπτυξης των δύο πολιτιστικών πάρκων στο μέλλον, θα έχει θετική επίδραση στον τουριστικό χαρακτήρα της ευρύτερης περιοχής. Ως αποτέλεσμα της τουριστικής ανάπτυξης, θα προκύψουν άμεσα οφέλη για ολόκληρη την περιοχή, για παράδειγμα δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και ευκαιριών απασχόλησης, αλλά και έμμεσα, που σχετίζονται με την έμπνευση των ντόπιων και άλλων, όσον αφορά τη χρήση σχεδίων και μοτίβων σε τοπικά προϊόντα και πρωτοβουλίες. Το CULTURAL DIPOLE θα λειτουργήσει ως ναυαρχίδα για την ενίσχυση της τουριστικής ταυτότητας και του branding των δύο περιοχών.

Το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης «Κωνσταντίνος Ξενάκης», το νέο Ιστορικό Μουσείο του Petrich και η όλη έννοια του ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΔΙΠΟΛΟΥ θα προβληθούν, μέσω της συμμετοχής σε διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις και κοινές δράσεις που πραγματοποιούνται στην ευρύτερη περιοχή, έτσι, θα δοθούν νέες ευκαιρίες σε όλη τη διασυνοριακή περιοχή, για περαιτέρω ανάπτυξη και συνεργασία.

Το ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΔΙΠΟΛΟ μπορεί να γίνει μια μεταβιβάσιμη πρακτική και έννοια, καθώς άλλες παραμεθόριες πόλεις και περιοχές, ιδιαίτερα αυτές που βρίσκονται κατά μήκος του λεγόμενου «σιδηρού παραπετάσματος»

Μακέτα CULTURAL PARK Petrich

Κάτοψη του CULTURAL PARK στις Σέρρες, πρόταση της ΣΕΡΡΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

(“Iron Curtain”), μέσω της «μιμητικής διαδικασίας», θα μπορούσαν να υιοθετήσουν την ιδέα της δημιουργίας ενός πολιτιστικού δίπολου για την προβολή της πολιτιστικής τους κληρονομιάς. Με αυτόν τον τρόπο θα ενθαρρυνθεί η δημιουργία νέων πολιτιστικών γεφυρών μεταξύ διαφορετικών χωρών και πόλεων που βίωσαν, κατά κανόνα, ένα δύσκολο ιστορικό παρελθόν.

Το ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΔΙΠΟΛΟ θα προωθήσει επίσης διαφορετικές αναγνώσεις της ιστορίας στα δύο Πολιτιστικά Πάρκα, αφού οι τουρίστες θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν τα ιστορικά γεγονότα από διαφορετικές οπτικές γωνίες, ενίοτε αντικρουόμενες, αλλά ουδετεροποιημένες στην τρέχουσα πραγματικότητα των δύο χωρών, οι οποίες συνεργάζονται ειρηνικά και αποτελεσματικά εντός της ευρωπαϊκής οικογένειας. Υπό αυτή την έννοια, η τέχνη και ο πολιτισμός καλούνται να παίξουν σημαντικό ρόλο ως ενωτικοί παράγοντες.

Οι πόλεις Σέρρες και Petrich, συνεργαζόμενες ως Πολιτιστικό Δίπολο, θα επιχειρήσουν να προσελκύσουν, μεταξύ άλλων, τουρίστες από τη Σερβία και τη Ρουμανία στη διαδρομή τους, μέσω Βουλγαρίας, στα καλοκαιρινά θέρετρα της βόρειας Ελλάδας, όπως Καβάλα, Θάσος, Χαλκιδική.

Η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού στις δύο πόλεις θα προωθήσει ενεργά την απασχόληση και την επιχειρηματικότητα, αλλά και η φήμη των δύο πόλεων θα ενισχυθεί και θα αναβαθμιστεί, μέσω της ενεργού συμμετοχής τους σε διάφορες πολιτιστικές και κοινωνικές εκδηλώσεις.

1. Проектът Културен дипол и програмата за сътрудничество INTERREG V-A Гърция-България 2014-2020.

Гърция и България две съседни държави с богато минало от края на 90-те години на 20 век, навлязоха в ера на по-близкото сътрудничество благодарение на програмата INTERREG V-A Гърция-България 2014-2020.

Подходящата площ за развитие от програмата се състои от Региона Източна Македония – Тракия (Регионални единици Еврос, Кавала, Ксанти, Родопи и Драма) и Региона Централна Македония (Регионални единици Солун и Серес) в Гърция и Южния Централен Регион и Югозападния Регион (области Благоевград, Смолян, Кърджали и Хасково) в България.

Площта на трансгранично сътрудничество между България и Гърция в програмния период 2014-2020 е същият както и в настоящата програма ЕТС. Тя се разпростира на 40 202 кв. км. и има общо население 2.7 милиона жители.

СЕРЕС – ПЕТРИЧ: КУЛТУРЕН ДИПОЛ

Серес в Гърция и Петрич в България са сестрински градове (още от 2005 година), като вече са си сътрудничели в общите Европейски проекти, които се справят с различни предизвикателства като: запазване на културното наследство, защита на околната среда, подпомагане на ефикасността на източниците, трансгранично предприемачество, развитие на туризма. Инициативите и в двата града в момента са в прогрес като се целят да използват бивши военни лагери.

Серес и Петрич имат времево разстояние от приблизително 40 минути с кола, включително граничния контрол, по този начин посетители на тази част, които остават в един от двата града, могат лесно да посетят другия, ако разбира се има добра причина за това.

Серес

Петрич

2. Проектър КУЛТУРЕН ДИПОЛ

Основна информация

Заглавие на проекта: СЪЗДАВАНЕТО НА КУЛТУРЕН ДИПОЛ В ТРАНСГРАНИЧНАТА ТЕРИТОРИЯ

Абревиатура: КУЛТУРЕН ДИПОЛ

Приоритетна цел: Устойчива и климатично адаптивна трансгранична територия

Тематична цел: 06 - Запазване и защитаване на околната среда и подпомагане на ефикасността на ресурсите.

Инвестиционен приоритет: 6с. Запазването, защитаването и подпомагането на развитието на природното и културно наследство

Специална цел: 4. Да валоризира трансграничната територия с нейното културно и природно наследство с туристически цели

Първоначалната продължителност на проекта беше 24 месеца (01/09/2017-31/08/2019), но основно поради Ковид-19 проекта беше удължен и ще завърши на 31 Март 2022.

Проектът КУЛТУРЕН ДИПОЛ на Програмата INTERREG V-A Гърция-България 2014-2020 спечели втора награда в Международното състезание „Дестинация на устойчив културен туризъм 2018“ в Категорията „Транснационален тематичен туризъм“. Състезанието е организирано от Европейската мрежа за културен туризъм (ЕМКТ) в съдействие с Европа Ностра и Европейската Пътническа Комисия, подкрепен от Сдружението на Европейските региони за Конкурентен и устойчив туризъм. Общо 57 кандидата от 15 държави са подали заявление в 7 тематични категории. Церемонията по връчването на наградите се състоя в Пафос, Кипър в четвъртък на 25 октомври 2018.

Основни цели и резултати на проекта

- Възстановяването на сграда в списъка в Серес и създаването на нов музей в Петрич, където и двата са локализирани два бивши военни лагера.
- Създаването на музей в Серес, който да бъде домакин на колекция от творби на художникът Константин Ксанакис.
- Създаването на музей в Петрич, който да бъде домакин на колекция от ценни археологически, исторически и други предмети от различни исторически периоди на тази територия.
- Извършването на примерно проучване, за да се трансформира сградата на музея в Серес, в сграда с близо нулева консумация на енергия.
- Прилагането на провизии за създаването на достъпен музей в Серес, що се отнася до физическата достъпност (например хора с инвалидни колички) и сензорна достъпност (например слепи и глухи хора).
- Прилагането на провизии, които се отнасят за ефикасността на енергията и достъпността на сградите в музея в Петрич.
- Подпомагане на сътрудничеството между двата гранични града, Серес и Петрич.
- Валоризация на културното наследство и подпомагане на туризма в трансграничната територия, посредством създаването на два полюса от Европейско значение.

Що се отнася до това колко горе споменатите цели са постигнати е документирано в това, което се представя в следващите страници.

Кметът на Серес г-н П. Ангелидес и проф. А. Наниопулос с наградата за проект CULTURAL DIPOLE в Пафос, Кипър, 2018 г.

3. Град Серес и неговата област, скъпоценно цвете, което цъфти.

Град Серес се намира в източната част на региона на Централна Македония (RCM), в Северна Гърция. Това е вторият по население град в региона с 58 287 жители, според преброяването от 2011 г. Изглежда, че градът е основан в началото на 2000 г. пр.н.е. въпреки че се споменава за първи път от Херодот през 5-ти век пр.н.е., под името Сирус.

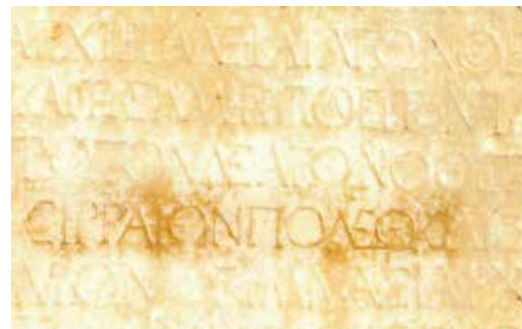
През приблизително 4000-годишната история, до днес, градът е живял славно, но е имал и трагични периоди, което доказва, че това е наистина устойчив град. В днешно време град Серес гледа към бъдещето, полагайки усилия за създаване на модерна инфраструктура, както и за запазване и оползотворяване на следите от своята богата история, в полза на своите жители и посетители.

Следват някои от богатите културни и екологични източници на града и по-широкия му район.

Има няколко колекции от археологически находки, църковни и народни предмети, като някои от тях са изложени в различни музеи и сгради в град Серес. Помещава се Археологическият музей в Безестени, градска сграда от османската епоха, датираща от втората половина на 15 век, изложена е малка колекция от открития от различни археологически обекти на регионалното звено на Серес, сред които: праисторически, старогръцки, елинистични, римски, византийски, поствизантийски. В Църковният музей на Светата митрополия на Серес и Нигрита се помещава в новопостроена сграда и експонатни икони, около 130, дърворезби и иконостас, метални предмети, златни бродирани одежди, филиграни.

В града има различни фолклорни музеи и колекции като: Народният музей на Саракацани, Народен музей на власите “Георгакис Олимпиос”, колекцията на Тракийския дом, Народната сбирка на Лицея на гръцките жени, Народната сбирка на Асоциацията на младите Алиса. Забележителна колекция от оръжия и други военни предмети се помещава и излага в административна сграда на регионалното звено в Серес. Заслужава да се спомене и Музеят на Естествена история, намираща се в селището Хрисопиги на 15 км от град Серес, Маслиновото Музей се помещава в стара мелница за маслини в село Серес на границата с България.

В гъсто населената градска тъкан на града има различни паметници от различни исторически периоди. В цитаделата на Серес има останки от градските стени и други укрепления. Последната кула на замъка е известна като Кулата на Орест. Посетителите на цитаделата могат да се насладят на панорамна гледка към града и плодородната равнина на река Стримонас. В цитаделата се намира и “Свети Николаос”, византийска църква от 13-ти век, която първоначално е реставрирана през 1937 г.

Древното име на града, издълбано върху колона от първи век пр.н.е., Археологически музей в Серес.

Кулата Орестис в Акропола в Серес

Църквата „Свети Теодор“ / Старата митрополия на Серес

Изглед към Археологическия музей, намиращ се в Безестени

Фолклорен музей Саракацани

Джамията Ахмет паша

В подножието на акропола и в центъра на града се намира църквата „Свети Теодорий“, старата, Метрополия на Серес, построена още през 6 век сл. Хр. Има и много други поствизантийски църкви като: Манастирът “Свети Георгиос Крионеритис”, “Свети Анаргирой”, Панагия Лиокали.

Реставрираната джамия “Зинджирли”, използвана като изложбено пространство, джамията “Мустафа бей”, която се нуждае от реставрация, джамията Ахмет паша (Света София за местните), която също се нуждае от реставрация.

В града има и много изброени сгради, които отразяват богатото минало и също така напомнят за големите бедствия на града.

Джамията Зинджирли

Сградата на Националната банка

Църковния музей с редки икони и различни други религиозни експонати.

Светият манастир Тимиос Продромос

Централното управление, където се помещава управлението на района на Серес, е построено през 1895-1905 г. Старата сграда на Орфей построена през 1905 г., сградата „Насюджик“, сградата на 1-ви лицей, 3-ти лицей от Серес, Центърът за рехабилитация на хора с увреждания в Серес, къщата на Атанасий Аргирос, сградата на Националната банка, къщите на: Марулис, Малиос, Папавасилиу, Шойнас, Спонтис, сградата на обществената електрическа компания.

На около 12 км североизточно от град Серес се намира Кралският и Ставропигианският манастир „Тимиос Продромос“, много важен византийски паметник, построен през 1270 г. В него се помещават византийски и поствизантийски стенописи и икони, иконостасът на църквата е дървен и е изработен през 1804 г.

Манастирът разполага с музей, в който са изложени стари оръдия на труда, използвани за производството на зехтин и други продукти, както и големи стари бъчви и други предмети.

В южната част на региона на Серес, на около 55 км от град Серес, се намира археологически обект и Музеят на Амфиполис, където са направени скорошните разкопки на хълма-гробница Кастас и го направи световно известен. В регионалната част на Серес има няколко по-малки музеи и колекции като „Хаяти Ладия“ в с. Проти, Музеят на тютюна в с. Пентаполис, Фолклорен музей в с. Неос Скопос, фолклорната сбирка в с. Скотуса и др.

Град Серес също има различни сгради на културата и места, които са с цел обогатяване на културната и социална дейност. Сградата на Общинския театър, реконструкция на бившето кино „Астерия“, което е домакин на два етапа на Общинския районен театър, музикални представления и други събития.

Точно срещу Общинския театър се намира запазеното кино Кронион, интересна сграда, която заедно с открития си двор, са изброени забележителностите на града. Заслужава си да споменем и Централната Обществена библиотека, която се помещава в 5-етажна сграда от 3200 кв.м., като нейната колекция включва приблизително 83 000 тома.

Тук трябва да се спомене и пистата Serres Racing Circuit, като важна туристическа атракция на града. Тя е конструирана в съответствие със спецификациите, определени от Международната автомобилна федерация (FIA) и с дължина от 3186 метра, пистата е домакин на Формула 3 и състезания с мотоциклети. Смята се за най-големата писта на Балканите. Сред природните паметници трябва да се отбележи гората Лаилия, на около 25 км от град Серес, с височина от 1600 метра.

Централната сцена на Общинския театър „Астерия“

Сградата „Кино KRONION“ е запазена за паметник

Огнени танци „Анастенария“ в село Свети Елени

Serres Racing Circuit, най-голямата писта на Балканите

Гледка към езерото Керкини, рай за наблюдение на птици и еко-дейности

Пещерата Алистрати с дължина 3 км, от които 1 км недостъпна

Долината “Свети Анаргирой” в Серес, красив парк, който служи като място за отдих, спорти забавление. Районът “Свети Йоанис” на разстояние 2,5 км от Серес, с изобилство на вода и малки водопади. Пещерата на Алистрат с прекрасни сталактити, сталагмити, на разстояние от 6 км от Серес, е с дължина от 3 км, от които 1 км. е достъпно. Екосистемата на изкуственото езеро на Керкини и река Стримонас, която пресича равнината на Серес и се влива в залива Стримоникос. Езерото Керкини предлага много атракции и екологични дейности на посетителите, като наблюдение на птици, разходка с лодка, туризъм.

В многобройните села и градове на регионалната единица на Серес се провеждат различни фолклорни събития и фестивали например - Фестивалът и пазарът на Скотуса, обичаите на танците на огъня, “Анастенария”, в селата Света Елени и Керкини, обичаят женско господство, в село Моноклисия, Неа Петра, Ано Камила, фолклорният карнавал в село Фламбуро.

Скорошно голямо откритие в археологически обект Амфиполис

Анакес, традиционна сладка за Сера

Folk festivities in Flambouro village

Ръчно приготвена „Бугаца“, местен пай, известен в цяла Гърция

Разкопки за геотермична инсталация
(юли 2019 г.)

Реставрационни работи в прогрес
(юли 2019 г.)

Среща за проверка и надзор на проекта
по изграждане на музея с наблюдаващия
заместник-кмет г-н Д. Сиагмас
(септември 2021 г.)

4. Кратка история за създаването на музея Константин Ксанакис в Серес.

Личното запознанство между проф. А. Наниполоулос и художника Константин Ксанакис е започнало в началото на 2000 година. По време на разговор между двамата художника е изразил своето безпокойство за съдбата на своите творби, когато той умре. Проф. Нанипоулос му е предложил вместо творбите му да завършат в мазето на Националната Галерия на Гърция или някъде във Франция, то той да ги дари в провинциален град в Гърция, който днес си няма нищо и по този начин града ще придобие важна роля на Културната сцена докато в същото време неговите собствени творби, ще изпъкнат по-добре. Да вземе подобно решение не е било лесна задача за Ксанакис, но идеята постепенно е узрявала в съзнанието му и най-накрая е било отправено предложение на Общинските власти в Серес през 2005. От тогава е имало доста затруднения и промени, но това не е необходимо да бъде споменавано тук. През 2011 общността СЕРЕОН ПОЛИТЕА е била създадена като нейната основна законова цел е било създаването на музея Константин Ксанакис в бившия военен лагер ПАПАЛОУКАС, който се намира близо до градския център, както и постепенното изграждане там на Културен парк, заедно с паралелното изграждане на други музеи и съоръжения като Диахроничния музей на Префектура Серес, Общинската галерия, Историческият музей на Серес, Фолклорния музей и др.

Усилията да се създаде музеят Константин Ксанакис са се увеличили по време на първото десетилетие на 2000г. Когато-н Петрос Ангелидес, е поел властта като Кмет на Серес. Финансирането на проекта чрез национални или частни източници, се оказало неуспешно и в крайна сметка са се спрели и фокусирали на Европейски програми, като най-обещаващия източник за финансиране. През 2016 предложението за КУЛТУРЕН ДИПОЛ е било създадено от проф. А. Нанипоулос и е предадено успешно на Програмата за сътрудничество INTERREG V-A Гърция-България 2014-2020, като основни партньори са Община Серес, Община Петрич, Университет Аристотел в Солун, Университет Демокритос в Тракия, също така като поддръжници местните общности – Серион Политеа и Е.М.Е.І.С. Проектът е започнал през септември 2017, като основната му цел е изграждането на два музея: Историческия музей в Петрич, България и Съвременният художествен музей „Константин Ксанакис“ в Серес, и двата са изградени в два бивши изоставени военни лагера.

С помощта на длъжностни лица и персонал от Общината в Серес, както и членове на общността Сереон Политиа, големите бюрократични препятствия и технически предизвикателства, които са се увеличили в следствие на старинността на споменатата сграда биват преодолени. Проблеми свързани със статичността на сградата са изникнали, които са довели след себе си специално проучване и подходящо подсилване на дейността. Достатъчно е да се отбележи, че броя на индивидуалните проучвания и одобрения надвишава 50.

Сградата на музея Ксенакис преди реставрацията

Константин Ксенакис с кмета на Серес г-н Янис Мойсиадис (2006)

К.Ксенакис в бившата военна, изоставена сграда (март 2010 г.)

К.Ксенакис и бившият кмет Р. Angelides с членове на SERREON POLITEIA, (април 2011 г.)

К.Ксенакис в избраната сграда (юни 2012 г.)

Подписването на договора за дарение на К.Ксенакис от Кметът г-н А. Хрисафис и представителят на художника проф. А. Наниопулос (2020)

C. Xenakis, M. Skaltsa, A. Naniopoulos, П. Цюнос
в ателието на художника (февруари 2018 г.)

C. Xenakis с млади художници, които са били
вдъхновени от работата му (юни 2016 г.)

Изложба на произведения на С. Xenakis
Cinetic в Серес (юни 2016 г)

Проучване за емблематичния пълен Музеологичен-музиографичен-графичен дизайн е бил подготвен като част от проекта от знаменитите професори от университета Аристотел в Солун, Матоула Скалтса, Панос Сцонос и техния екип. Гореспоменатите са работили изключително близко с артиста и каквото и да проектирали те било одобрено от него. Съвременният Художествен музей Константин Ксанакис не е типичен музей, а изцяло тематичен музей, където човек може да обиколи и да разгледа еволюцията на творбите на Ксанакис през цялата му художествена кариера, чрез използването на съвременни технологични средства. Като резултат от предишно сътрудничество с музеологистите художника почти е удвоил своето първоначално дарение, което сега наброява 171 творби и в допълнение 13 творби са дарени от проф. А. Наниополюс. Копия на други творби, които музеологистите считат за важни за визуализацията на еволюцията на творбите на художника, също така са изложени в музея. Въпреки това за конфигурацията на интериорното пространство, вследствие на високите изисквания към проекта е изникнала нуждата от допълнителни разходи, спрямо предвиденото в бюджета.

През Август 2019 Александрос Крисафис става кмет на Серес. Г-н Крисафис осигурява допълнителните ресурси от които има нужда, съобщава какво е необходимо и след това осигурява набавянето на екипировка, материали и тяхното прилагане, според проекта на Музеологичния-музографичен проект. Появата на Ковид-19, всъщност води до това да има ограничения в развитието на проекта и оказва влияние върху работата на партньорите на КУЛТУРНИЯ ДИПОЛ, както и изпълнението на строителните дейности, което всъщност е допринесло за удължаване на проекта, който ще завърши през Април 2022.

Възстановената сграда е на партерно ниво 1, като заема обща площ от 660 кв.м. Това е сграда с почти нулева консумация на енергия, с добра изолация е, която използва геотермична енергия за отопление и охлаждане. Музеят има свой собствен уеб сайт и Wi-Fi система, която позволява на посетителите с увреждане на зрението да придобият съдържанието на различните текстове в аудио формат. Осезателни модели на избрани художествени творби, заедно с текстове на Браилле и аудио разкази, подобряват изживяването на слепите посетители. Видео, снимки, текстове чрез употребата на съвременни аудио-визуално оборудване, позволява посетителите да сформират обща представа за живота и работата на художника.

Защо Ксанакис в Серес, в град, с който той няма абсолютно никаква връзка? В допълнение към това, което е споменато по-рано. Нека да довършим отговора със следното: Константин грък роден в Египет е имал специална ментална връзка с Александър Велики и Историята на Македония. Почти на шега, почти сериозно, той много често заявявал, че се е считал за дете на Птолемей. Той е видял музея като свой собствен подарък в град на майка Македония. Всички тези години на големи усилия, градът е успял да го омилостиви и той е получил изключително много любов и приятелство в многобройни събития, които са се провели за него и свързани с неговите творби.

Усилията за създаването на Съвременния Художествен музей „Константин Ксанакис“, които са продължили 20 години, най-накрая са завършени, благодарение на съдействието на много хора и най-вече на самия художник, който за нещастие умира на 6 Юни 2020 без да види Музея да бъде завършен, но неговия дух все пак и неговите творби ще живеят вечно тук в Серес.

5. Константин Ксанакис, художник с международна репутация и организацията на изложбеното пространство на музеите.

Константин Ксанакис (септември 2011 г.)

Гражданин на света

Константин Ксанакис е съвременен художник с международна репутация. Той е роден в Кайро през 1931 и е учил Архитектура и фини изкуства в Париж до 1961; Планът за национализация на Египет Нанасеер се е отразило на това Ксанакис да загуби цялото си семейно имущество.

Франция му е възложила критични институционални постове в областта на фините изкуства и академията, и е признала неговият принос с най-високи почести във формата на награди, участие в големи изложби на френски художествени институции и почетните артистични бордове, комисии, филмови и театрални декори. Ксанакис е представял Франция в големи международни събития. Било му е възложено барелеф и рисуване на огромни сгради, докато други са били кръщавани на негово име.

След 1996 животът му е бил разделен между Франция и Гърция. Той е имал самостоятелни изложби или е участвал в групови такива; всички от тях са изумявали в света на визуалното изкуство, организирани от огромни културни институции в Гърция, както и в Париж, Пекин, Сараево и САЩ.

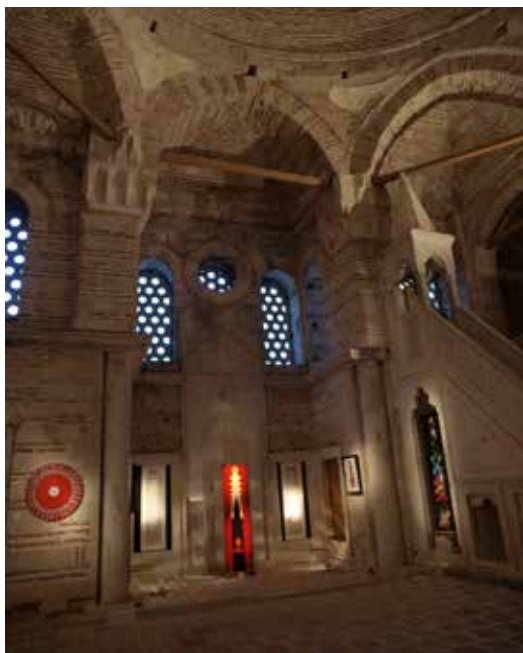
Художникът и неговата работа

Константин Ксанакис е станал известен като гражданин на света; той винаги се е опитвал да насочи светлина към глобалните критични проблеми, чрез изразяването на неговото визуално изкуство. Той е международен художник пионер, който отговаря на неговите собствени екзистенциални страхове, които съвпадат с тези на хората, чувствителни към съвременната дистопия на обществата.

В работата си той търси да открие отговори, като търси дълбоко в същността на гръцкия културен произход, заедно с този на Египет, неговото месторождение, със завета на Александър Велики и този на Далечния изток.

Йероглифни символи от Древен Египет, пътни знаци и неговите многократни следи са коментари върху хиперинфляцията, която „унищожава значението“ на „свръх производството на съобщения, които унищожават значението на думите“, както и коментари върху човешките емоции.

Неговият собствен не дешифриран код на общуване изразява парализация страх на пророка, който знае, че не може да предотврати това, което ще се случи занапред. „Провал в общуването“ в свят превзет от средства за комуникация, необвързаността между хората и институциите на сред доминацията на мрежи за общуване и глобализирани структури пророчески бележи работата на Ксанакис за повече от половин век.

Изложба на Константин Ксанакис в джамията Зинджирли в Серес (юни 2016 г.)

Пътяткъмизложбата

Сградата упомената в списъка в бившия лагер „Папалоука“, който е кръстен сега Културен парк „Константинос Караманлис“ е домакин на огромно дарение на творби на Константин Ксанакис към Общината в Серес. Това е единствено по рода си дарение в Гърция. Дарението на художника, който е живял целия си живот основно в Франция и за някои периоди в Гърция е станало реалност с инициатива и след много години на лични усилия от страна на професор Аристотелис Нанипоулос от Университета Аристотел в Тракия, с произход от Неос Скопос, Серес, както и усилия на местната общност „Сереон Политиа“ и на систематичните действия на Общинските власти и служби в Община Серес.

Колекцията на Константин Ксанакис дава отлична възможност на Серес: Да създаде, наред с другите си музеи, гастрономия, многобройни интеркултурни паметници и други важни паметници на културата, сериозна културно туристическа атракция. В сътрудничество с художника, Матоула Скалтса и Панос Цонос, музеологисти и професори в Университета Аристотел в Тракия създали път за изложбата, формиран от когнитивната концептуална изложба на творбите на Ксанакис, комбинирани с експерименталното възприятие на посетителите за цялата презентация. Когато посетителите влизат в пространството в залата запознавайки се с изложбата, дефакто, те влизат във „Вселената на Ксанакис“: Дигиталното излъчване на снимки показващи Ксанакис и хората, които са били близки до него от годините на самото му детство са изключително многобройни на стената срещу входа, като преплетена вселена между хора и места.

Маршрутът е по посока на часовниковата стрелка и главния път на изложбата започва с Първи модул „Лимитите на изкуството: Абстракция, Светлина, Движение: 1955-70“ и се фокусира на ранните творби на Ксанакис, които се характеризират с неконвенционално визуално изкуство и методи за неговото изпълнение. След това има цветен филм, който изобразява употребата на светлината и действието, което следва незабавно след творбите на платно. Този увод е завършен с презентацията на 3D творби, които са направени с електрическо захранване, в специално приготвена стая, където посетителите могат да ги изживеят в тяхната цялост. Купчина от „манифестански вестници“, копия от които посетителите могат да вземат с тях, всъщност определя следващия модул, характеризиращ се с визуалното изкуство „Действия“, във формата на политически протести. Сцените на тези „Действия“ са принтирани на огромни банери висящи от тавана; те пресъздават „местата“, където художникът е бил активен, а именно: Малмьо, Берлин, Загреб, Атина. Това е Втория модул „Политически фокусирано изкуство: 1970-74“, което представлява преходът на творбите на художника от изобреталността на новите медии към политическите приоритети в това изкуство.

Третият модул „Социално фокусирано изкуство: 1973-2005“, открива по скорошни и по консолидираните притеснения на Ксанакис. През 70те години художника е бил наясно за възникването на пост-модерна социална парадигма и е предположил и новите начини за комуникация- доминиране на медиите, дигитален свят, който тъкмо е бил забелязан на хоризонтаи нови поведенчески навици в икономиката и обществото. Всяка форма на колективност е губила своя ефект, и

С естетикът, културният теоретик, куратор и изкуствовед Франк Попър и известният фотограф сюрреалист Ман Рей в изложбата „Светлина и движение“ в Музея за съвременно изкуство, Париж, 1967 г.

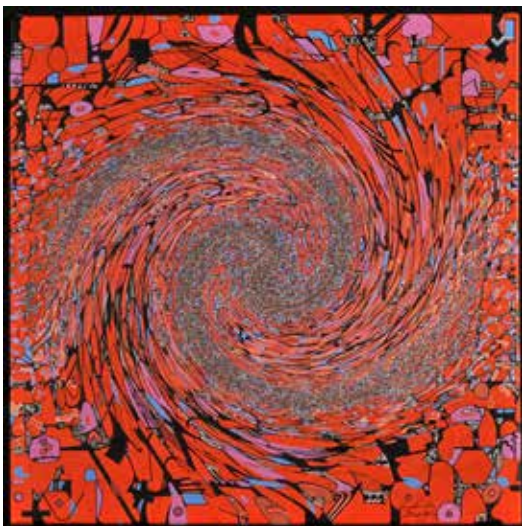

Френският авангард пред Музея за съвременно изкуство по време на изложбата им „Светлина и движение“, Париж, 1967 г.

С френски изкуствовед, баща на „Нуво“, Пиер Рестани, 1984 г.

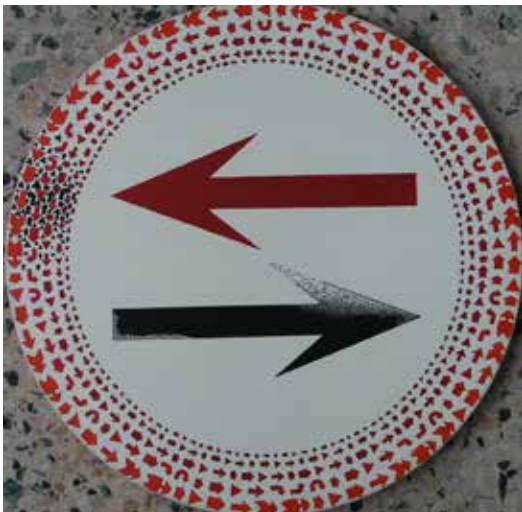

Фрактал 14, Акрил върху платно, 50X50см
Дарение на Константин Ксанакис

огромната социална и големите политически визии биват деконструирани. С началното възникване и постепенно доминиращо присъствие на символи в работите/творбите на художника, както и неразгадан характер на техните комбинирани презентации на 2D и 3D проекти, той всъщност е повдигнал на преден с това визуално изкуство, сегашните проблеми засягащи човешките проблеми в общуването по това време.

4 модул „Импотентен свят:1990-2017“ с глобализацията първоначално ante portas е постепенно създадена. Ксанакис създава визуален свят, в който индивидуалният човек или е в риск от това да бъде погълнат от въртяща се бездна, или да се сблъска със смъртта ментално или физически или да търси отговори на не-Западни цивилизации; в други времена, коментарите на художника, в един по дешифрируем начин, по повод на дистопията на „Обединена Европа“ или създаденото състояние на печелившо самодоволство в неговата собствена държава. Междувременно този модул между две специални пространства, посетителите могат да преживеят от една страна театралните декори на Ксанакис за представление свързано с танцов театър в Франция, а от друга страна да слушат как художника разказва неговия живот от близо, като го свързва със своето изкуство.

Забранителни стрели, 1976 Акрил върху платно, 50X50см
Дарение на проф. Аристотелис Наниопулос

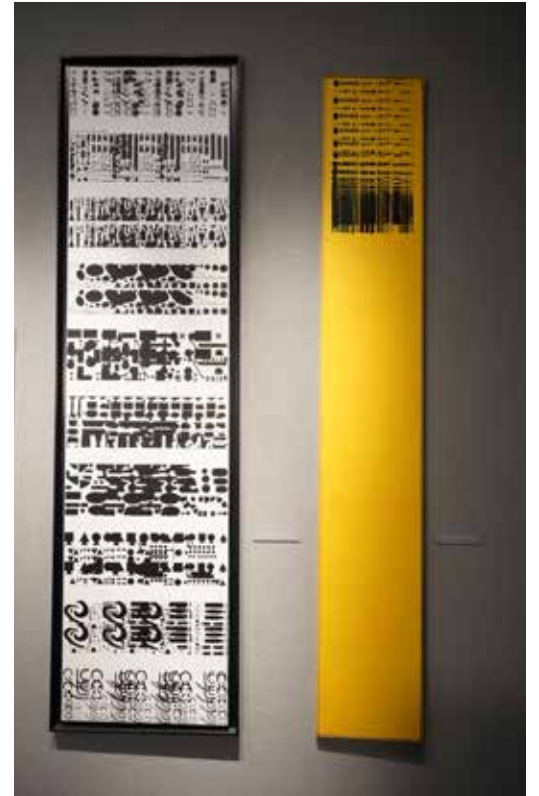
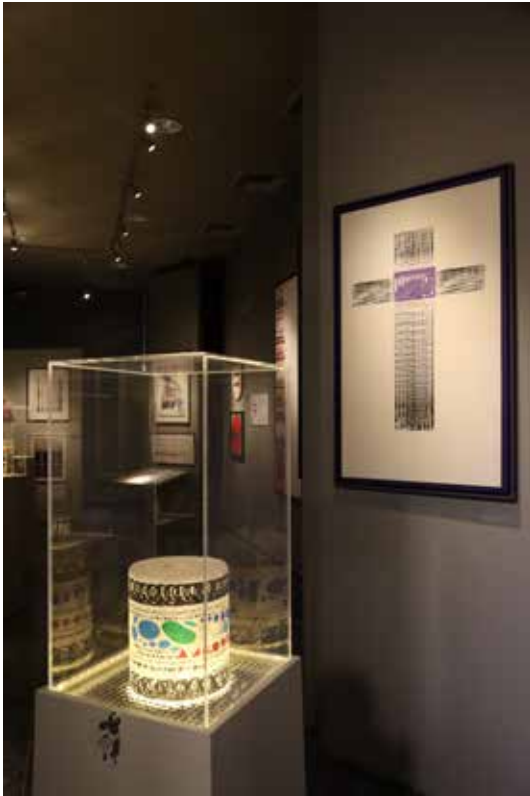
Пътят към изхода свършва с изложбата на увеличени фотографични портрети на художника, позиращ като статуя на писар на египетски фараон, който записва не стоките на склад в двореца, а всъщност показва на преден план обществото и икономиката как повдигат хората; това, което Ксанакис се е опитвал да изрази със своята дългогодишна работа, която е направена видима за посетители, завършващ пътят към изложбата в музея „Константин Ксанакис“. До портрета има текст, който японският философ и поет Макото Оока е написал за Ксанакис и визуалния език на артистичните символи, които художника е изобретил. Текстът обсъжда не само търсенето на истината от страна на художника в различните цивилизации, но също и неговото огорчение от недостатъчното присъствие на неговата държава в това да подкрепи креативните гласове.

По време на изложбата и в неговите модули за много кратки филми, които са продължавали няколко минути и били проектирани на монитори скрити зад високи панели, като по този начин те са осигурявали допълнителна визуална информация за работата на Константин Ксанакис и/или неговата ера, заместваща, по този начин, вероятно необходимия разговор по/или писане.

Най-накрая във всеки модул има осезаеми творби, които са подходящи за слепи и текстове на Браилл. Фокусираното осветление и употребата на цветове, които подчертават пластичността на творбите, дигиталната проекция stop-spots, разнообразието на всички нива на изложбата и възможността от представителни площи, всички се обединяват, за да сформират необходимо мултиформление в рамките на неизбежната линейна пътека в рамките на линейното правоъгълно пространство, което е налично.

Централен площад

6. Община Петрич – хилядолетна история и природни дадености.

Община Петрич е разположена в югозападната част на България, като нейната територия е формирана върху Санданско-Петричката котловина и подножията на планините Огражден и Беласица. Територията на общината е с обща площ 650.1 км² и в нейната териториална структура влизат 55 населени места, 54 села и един град, който се явява и общински център – град Петрич. Общината граничи със следните общини и държави, както следва: на изток – община Сандански, на запад – Република Северна Македония, на север – община Струмјани и на юг – Република Гърция.

Географската характеристика и пространственото развитие на селищната структура в община Петрич са предпоставката за заселване на различни цивилизации по територията ѝ още от Древността. В тази връзка, културното наследство в района е резултат от дългогодишното напластяване на отминали цивилизации и епохи, които носят специфична памет и идентичност на мястото.

Стара архитектура в Петрич

Градската градина

Паметник „Паднали за Родината”

Градски парк Петрич

Античен град Херклея Синтика

Благоприятното географското положение на Петрич и региона обуславя неговата богата и често трагична история. Най-ранни следи от човешка дейност разкрити тук, датират от късния неолит (VI хилядолетие пр.Хр.) Селищната могила при село Тополница е едно от най-ранните праисторически селища на територията на област Благоевград.

През античността Петрички регион е населен от тракийското племе синти, което се споменава най-рано от Тукидид, а по-късно и от редица антични автори. Център на региона е цветущият античен град Хераклея Синтика, при село Рупите, който според писмените източници и археологическите проучвания съществува от IV в. пр. Хр. до IV в. сл.Хр., когато е разрушен след две мощни земетресения. Последните проучвания от 2021г. показват, че след земетресението хераклеяци са продължили своята форма на съществуване чак до VI в. сл.Хр., заселвайки се по високите части на Кожух. В продължение на много векове градът е център на Средна Струма и долното поречие на Струмешница. Тук си дават среща богатите култури на траките, македоните, илирите, келтите, римляните и други древни племена и народи.

Самуилова Крепост

В периода VI-XII век сл. Хр. Петрич е част от Византийската империя и Българското царство. В края на X и началото на XI в. сл. Хр., земите около Петрич заемат важно военно-стратегическо място в Самуиловата държава. През 1014 година недалеч от днешния град, в така наречената Ключка клисура се провежда решителната битка между българските войски начело с цар Самуил и войските на византийския император Василий II. Останките от Самуиловата крепост и до днес напомнят за ослепяването на пленените 14 000 български войни. През периода XII-XIV век сл. Хр. Петрич се превръща в стожер на сигурността – част от укрепителната система в югозападна България. За това свидетелстват останките от средновековната крепост Гяур калеси, която се намира в северните склонове на планина Беласица над съвременния град.

Последвайки трагичната участ на страната, градът пада под османска власт след 1395 година. В следствие на драматичните събития, до XIX век Петрич променя своя етно-демографски облик, като българите са принудени да заселят околните села, а преобладаващото население на града са мюсюлмани. В епохата на Българското възрождение с развитието на занаятите и търговията градът и населението му нарастват. Петрич отново възвръща идентичността на демографския си облик. През XIX век в града се заселват български фамилии от планината Огражден, Вардарска и Беломорска и от други места, които го изправят за нов живот.

Чуриловски манастир Св.Георги

През 1868 г. е основана българска църковна община, която се утвърждава в главен обединителен център на българите в Петричко. С нейно съдействие през 1873 г. се открива първото ново българско училище.

По силата на Санстефанския мирен договор от 1878 г., градът влиза в пределите на освободена България. Съгласно клаузите на Берлинския договор Петрич е върнат обратно на Османската империя, където остава до 1912 г. В резултат на Балканската война през октомври 1912 г., Петрич е освободен и включен в пределите на свободната Българската държава. След Междусъюзническата война от 1913г., Петрич дава възможност за живот и самобитност на българското самосъзнание, като в града се установяват да живеят около 4500 бежанци. От 1920 г. до 1934 г. Петрич е окръжен град, основен административно-стопански и културно-просветен център на Пиринска Македония.

В годините на социализма (1944 - 1989) Петрич е „затворен град“, разположен непосредствено до „желязната завеса“. Достъпът до града става чрез т.нар. „открит лист“. В този период в града се изграждат редица промишлени предприятия и земеделието се окрупнява. Петрич и селата се благоустрояват.

Историческото развитие определя значителна част от отличителните черти на община Петрич. Разнообразните исторически образи формират местната идентичност и така правят познаването на историята и опазването на културното наследство като приоритет от първостепенно значение пред местното развитие.

Родната къща на Ванга в гр.Петрич

Традиционни винарски изби в региона около
Петрич

Местността Рупите и Кожух

Беласица – планината на активните хора

7. Исторически музей Петрич – Пазител на традициите, мост към бъдещето.

Кратка история

Исторически музей Петрич е създаден на 8 септември 1966г. като музейна сбирка към народно читалище “Братя Миладинови”. Първоначално се помещава в частна сграда, собственост на фамилия Ангови, а от 1974г. се премества в приземния етаж на сграда – държавна собственост, в която функционира и народно читалище “Братя Миладинови-1914”. Първа стъпка в посока промяна статута на музейната сбирка е направена през м.Декември 1998г., когато с решение на Общински съвет Петрич, същата се преобразува в Исторически музей.

След промяна в българското законодателство, през 2005г. официално се получава статут на Исторически музей Петрич, съгласуван и одобрен от Министерство на културата. През 2006г. е съгласуван Правилник за устройството и дейността на Исторически музей Петрич. Статута на Исторически музей Петрич е потвърден с вписването му в Регистъра на музеите в Министерство на културата с Удостоверение №У-20/22.03.2018 г., както и с Удостоверение № 362 (2053) / 23.12.2020г. за регистрация на културна организация в Регистъра на Министерството на културата.

Към Исторически музей Петрич, с право на управление са изнесените експозиции:

Античен град Хераклея Синтика

обекта е локализиран още през 1958г. През 2002г. край местността Рупите е открит голям латински надпис от император Галерий, от който става ясно, че там е разположен античният град Хераклея Синтика. Надписът е разчетен и коментиран от доц. Георги Митрев. От 2007г. до момента там се водят системни археологически проучвания и разкопки под ръководството на доц. Людмил Вагалински. Обекта се намира на 12км от Петрич, до с.Рупите, в непосредствена близост до храма на Ванга и прочутите минерални извори край м.Рупите, в подножието на угасналия вулкан Кожух.

Самуилова крепост

Културно – исторически комплекс „Самуилова крепост”

официално открит през 1982г. по повод националните чествания за 1300 години България и в памет на трагичната битка при Ключката клисура през 1014г., оказала се решаваща за съдбата на България през Хв. Разположен е на 17км от гр.Петрич, в прекрасна паркова среда около живописната с.Струменшница и заобиколен от величествени вековни гори.

Самуилова крепост- поглед от високо

Къща – музей Ванга

бособена като експозиция през 2008г. Помещава се в родния дом на световно известната пророчица в гр.Петрич, ул.”Ванга” №10. Там са представени нейни вещи, предмети и подаръци от хората, на които е помагала.

Автентичен интериор в родната къща на

Автентичен интериор в родната къща на

Необходимост от създаване на нова експозиция

Необходимостта от ново пространство за експозиционни площи, фондохранилища и административни помещения е основен проблем на Исторически музей Петрич още от самото му създаване. Особено осезаемо е това в последните няколко години, откакто се провеждат ежегодни системни археологически проучвания на Античен град Хераклея Синтика. Голяма част от предметите все още на обекта, една значителна част е в различни общински сгради, извън сградата на музея, позволяващи съхранението на големи и много на брой предмети.

Поради липса на достатъчно място, административния и експертен персонал се помещават в една стая, което възпрепятства успешната и ползотворна работа на екипа. Предвид нарастващия интерес на жителите и гостите на града както към Античен град Хераклея Синтика, така и към останалите обекти на Исторически музей Петрич, необходимостта от ново пространство, отговарящо на съвременните условия на съхранение и представяне, а също и на изискванията за посетителите, е особено осезаема и наложителна да се случи в скоростен порядък. Реализацията и успешното изпълнение на съвместния проект „Създаване на Културен дипол в трансграничен район Серес - Петрич“ съфинансиран по програма за Трансгранично сътрудничество „ИНТЕРРЕГ V – А ГЪРЦИЯ – БЪЛГАРИЯ 2014-2020“ даде възможност да се удовлетворят всички потребности и необходими на Исторически музей Петрич, а включително да се надгради и развие потенциала му.

Изложбени зали в Исторически музей

Новият дом на Исторически музей Петрич

Реконструираната девоенизирана сграда, която ще бъде нов дом за Исторически музей Петрич е разположена в паркова среда - в новия Градски парк на Петрич, в зона за спорт, култура и рекреация. Подстъпът към сградата е посредством малко площадно пространство, заключено между водно огледало – изкуствено езеро и зелени площи. Пространството пред музея е оформено с дъгообразни островчета, които приповтарят контура на езерото, като растителността там образува зелени лабиринти пред музея. Двата острова са разположени симетрично. В тях е засадена и дива лоза във вътрешните полета на фасадата, така че с времето да се получи цялостно покриване и зелени фасади, които да впишат допълнително сградата в парковата среда. Цялостното архитектурно решение на сградата е заложено да бъде с видима конструкция и инсталации в екстериор и интериор, така че да се използва контрастен ефект по направление сграда – експозиция. Включително видима е и тухлената стена от съществуващата девоенизирана сграда, която се реконструира. Тя е оставена видима като символ на приемственост и като пример за възможността за Трансформация - на старото и ненужно в ново, потребно и с културен призив към бъдещето.

Сградата е с отворено пространство, с междинен полуетаж – мецанин, който позволява на посетителя поглед от второ ниво към първото. Експозиционната площ е предвидена като отворен тип, преминаването между различните теми е плавно, без ясно обособени зали и пространства. Дефинирането е предвидено посредством художествени похвати и дизайнерски решения. Посетителят обикаля цялата сграда, като стените също са предвидени да се използват за експозиции. До второто ниво се стига чрез двойна еднораменна стълба, позиционирана в северната част на сградата. Административната част, с ограничен достъп за посетители и предвидена само за служители, е във ядрото на сградата. На първи етаж са разположени хранилищата за различните фондове, сервизни и технически помещения, реставраторско ателие. Втори етаж, до който се достига по вътрешна стълба, само за служители, е предвиден за офиси и кабинети. От северната фасада е служебния вход за музея. Осигурена е достъпна среда - и двата входа са достъпни за хора в неравностойно положение, майки с колички. Достъпна среда, чрез асансьор, спирач на двете нива, е осигурена и в сградата. Общата разгъната застроена площ на сградата е 1893кв.м. Застроената площ на първи етаж е 923,33кв.м.

Фондове и експозиции

Съгласно Правилника за устройството и дейността на Исторически музей Петрич, музея се определя като „културна и научна организация, която участва в осъществяването на държавната политика по опазване на културните ценности и музейното дело на територията на община Петрич“.

Структурата на Исторически музей Петрич е определена в зависимост от тематичния му обхват и формираните фондове и включва следните специализирани отдели и администрация:

Специализирани отдели:

1. „Археология“;
2. „Етнография“;
3. „Българските земи XV-XIX в.“;
4. „Нова и най-нова история“.

Администрация:

1. отдел „Административно-стопански“;
2. отдел „Връзки с обществеността“.

Към настоящия момент музейния фонд на Исторически музей Петрич разполага с над 18 000 движими културни ценности (ДКЦ), от които около 3 000 са представени в постоянна експозиция (Централна експозиционна зала), експозиция „Самуилова крепост“ и експозиция „Ванга“, а около 15 000 са в хранилища. Последна цялостна инвентаризация на фонда е извършена в периода м. Април – м. Май 2021 г.

Концепция за развитие на музея и структура на експозицията

Основното представяне на артефактите и културно-историческото наследство на Исторически музей Петрич, ще бъде чрез обособяването на пет експозиции –

- АНТИЧНОСТ,
- СРЕДНОВЕКОВИЕ,
- ОСМАНСКИ ПЕРИОД И ВЪЗРАЖДАНЕ,
- ЕТНОГРАФИЯ и НОВА,
- НАЙ-НОВА ИСТОРИЯ И СЪВРЕМЕННОСТ.

Още пристъпвайки във фоайето на музея, посетителят е позициониран в своеобразна карта на района, в който се намира. По пода, посредством цветни маркери, са посочени географските местоположения на р.Струма и р.Струмешница.

Още от древни времена, живота на хората се е сформирал около значим водизточник. Водата е живот. Природата е тази, която определя житието и битието на хората и спрямо даденостите ѝ в местността, се сформира и обославя обществения строй. Във вертикала, по стените са показани планините, които ограждат петричкото поле – Беласица, Огражден и възвишението Кожух. Това са и реперите, които са отправна точка за основните исторически разкази в експозициите.

Именно планините са дали отражение на сформиранието на живота, начина на мислене и осмисляне на съществуването на поколения петричани и техните предци. Отново преплитане на географски и исторически разказ, пречупен през призмата на атропологията. Това е въведението на посетителя в музейното пространство.

Следвайки ходовата линия, съвпадаща с посоката на р.Струма, тя препраща веднага към:

ЕКСПОЗИЦИЯ №1 – ПРАИСТОРИЯ

Тук е разказа за праисторическото селище Тополница – Акропотамос. Експозицията се представя чрез колекция от керамични фигурки и керамични съдове.

КСПОЗИЦИЯ №2 – АНТИЧНОСТ

Следва ЕКСПОЗИЦИЯ №2 – АНТИЧНОСТ, с представяне на Античен град Хераклея Синтика. Разказа започва с акцент върху надпис на Галерий от 308г. Историята на Хераклея Синтика в съвременността започва именно от това писмо на император Галерий, който „дава свободата на хераклеейците...“. Надписа е разчетен от доц. Георги Митрев и именно той разкрива, че това е античният град, който повече от 100г търсят учените, града, споменаван още от Омир и Тукидит. В експозицията Античност са представени най-внушителните и впечатляващи артефакти открити при разкопките на Античен град Хераклея Синтика, включително мраморни статуи, керамични маски, множество монети, показващи и разказващи история за разцвета на града, развитието на занаятите, изкуството и социалния живот. В музея е изложена и откритата златна огърлица и златни обици. На монитори ще се прожектират филми от самите разкопки, с които посетителят ще има възможност да се пренесе на терена и да стане част от големите открития на археолозите. Експозицията завършва с богата колекция от надгробни плочи, разказващи за погребалните ритуалите на древните хераклеейци. Разказа за раждането, живота и смъртта е естествено преплетен в представената пред посетителя експозиция.

ЕКСПОЗИЦИЯ №3 – СРЕДНОВЕКОВИЕ И ОСМАНСКИ ПЕРИОД (XV-XIXв.)

Тук са представените основните стожери на Българската държава на територията на днешен Петрич – крепостта Гяур Калеси и Самуилова крепост, заедно с укрепителната система, която е пазела пределите на България през X - XI в. сл. Хр. Информацията ще загатва на посетителя за Културно – исторически комплекс “Самуилова крепост” и ще го подканя да посети и нея. Също така е представена възстановка на средновековна църква Св.Атанасий от X в., чийто разкопки са открити в центъра на днешното с.Рупите. След славния и величествен разказ за античната и средновековна история, посетителят има възможност да откъхне, да се зареди за нови изживявания в зоната за отдих и рекреация, където може да гледа увлекателни исторически филми, да направи снимки, да прочете допълнителна информация от интерактивни устройства. До експозициите на втори етаж се стига чрез асансьор или по двураменна стълба. Тук разказа започва с историята за герба на град Петрич, олицетворяващ млада жена, която противопоставяйки се на турския паша, който иска да ожени сина си за нея, се хвърля от крепостта и от там, според легендата, извира днешната централна градска река – р.Луда Мара, по името на девойката.

огато разработена е и тема Възраждане. Тази експозиция обхваща няколко теми от периода:

- Икономическо развитие
- Църковно – просветно движение
- Национално – освободителни борби
- Освобождение на Петрич

Представени са още темите:

- Петрич като административен център
- Историята на Петричкия инцидент 1925
- Бежанците

Чрез снимки, архивни документи и интересни истории и предмети, ще бъде показана един особено важен период от историята на Петрич, който ще даде отговори на посетителите за формирането на съвременния град Петрич, който и днес познаваме.

ЕКСПОЗИЦИЯ №4: НОВА ИСТОРИЯ, НАЙ-НОВА ИСТОРИЯ И СЪВРЕМЕННОСТ

Експозицията „НОВА ИСТОРИЯ, НАЙ-НОВА ИСТОРИЯ И СЪВРЕМЕННОСТ“ включва теми и разкази за събития, случили се след 1944 г. Тук са представени и истории, свързани с планините, като част от живота на местните. Засегнати са социалния живот, спорта и културата. Разказа завършва със съвременния град и перспективите му за развитие. В източната част на мецанина се намира мултуфункционална зала, която може да бъде използвана за конференции, изложби, камерни концерти, срещи и презентации. През останалото време ще се прожектират записи с исторически филми, биографични филми за бележити личности, родом от Петрич и оставили своя принос в развитието на общността, държавата или по света. На втори етаж се помещава Детски център за ателиета и кръжоци с различна културно – историческа насоченост. Площта на помещението е 50кв.м. Подходящо оборудван с табла, карти и инвентар според активностите, които ще се изпълняват с децата. Оборудван с екран и мултимедия, столове. При нужда може да се превърне и в място за конференции и симпозиуми.

ЕКСПОЗИЦИЯ №5: ЕТНОГРАФИЯ

Експозиция ЕТНОГРАФИЯ представя етнографските и антроположки сведения за произхода и развитието на местното население, обичаите, традициите и поминъка. Непосредствено след това, ще се направи преход към представянето на нематериалното културно наследство на Петрич – Русалиите. С филми, мултимедия и съвременна експозиция е представена една традиция, която продължава на бъде жива и до днес. Преди да напусне сградата на музея, посетителят ще има възможност да види и гостуваща временна изложба. Тя ще се разполага в югозападната част на първо ниво. Тематиката, изложбите и представената култура ще бъде богата, разнообразна и атрактивна, така че да задоволи и най-изисканите вкусове и предпочитания на посетителите.

8. КУЛТУРНИЯ ДИПОЛ и неговото значение за междуградската зона.

Успешното изпълнение на проекта CULTURAL DIPOLE беше предизвикателство с множество ползи не само за партньорите по проекта, но и за всички местни заинтересовани страни, предприемачи и жители преди всичко на двата града и следователно на цялата трансгранична площ. Реализираните резултати и очакваните въздействия на проекта могат да бъдат обобщени, както следва:

За Серес:

- Сградата е реставрирана, следвайки високи стандарти, също така е преустроена в сграда с почти нулева енергия (NZEB).
- Колекция от творби на Константин Ксенакис е дарена на града и ще бъде постоянно експонирана.
- След образцово музеологическо, музеографско, графично дизайнерско изследване е реализиран тематичен музей на художника Константин Ксенакис.
- Използват се съвременни технологии за подобряване на изживяването в музея.
- Разпоредбите за достъпност за хора с увреждания също са приложени за задоволяване на нуждите на хора с подвижност, зрение, слух, увреждания.
- Сградата на музея Константин Ксенакис е първата, която е реставрирана и използвана повторно, в бившия военен парк, сега наречен „Културен парк Константинос Караманлис“. Очаква се той да служи като средство за създаване на уникален културен парк с международно значение.

За Петрич:

- Създадена е нова музейна сграда по високите стандарти за проектиране на българското Министерство на културата.
- От богатата колекция на стария исторически музей на Петрич са запазени избрани артефакти, които се експонират при спазване на изискванията.
- Градът се сдоби с модерен модернизирания Исторически музей.
- Новият музей, който също е създаден в бивш военен лагер, действа като превозно средство за превръщането му в културен дом и място за отдих.
- Новата концепция и сграда на Исторически музей Петрич го нареждат сред най-атраktivните и значими общински музеи в България.
- Създаденият културен мост между Петрич и Серес ще предостави възможности за транснационален обмен, срещи, различни проекти.

КУЛТУРНИЯТ ДИПОЛ ще подобри привлекателността и туристическата идентичност на Серес и Петрич. Очаква се годишният брой на туристите, посещаващи двата града и трансграничната зона, да нараства.

Създаването на двата музея в рамките на проекта, с перспектива за развитие на културните паркове в бъдеще, ще има положителен ефект върху туристическия характер на по-широкия регион. В резултат на развитието на туризма ще възникнат преки ползи за цялата област, например създаване на нови работни места и възможности за заетост, но също и косвени, свързани с вдъхновението на местните жители и други, по отношение на използваните дизайни и мотиви в местните продукти и инициативи. КУЛТУРНИЯТ ДИПОЛ ще действа като флагман, налагащ туристическата идентичност и брандиране на двете зони.

Чрез участие в различни културни събития и съвместни дейности ще бъдат популяризирани Музеят за съвременно изкуство „Константин Ксенакис“, новият Исторически музей на Петрич и цялата концепция на КУЛТУРНИЯ ДИПОЛ приложени в по-широкия регион. Така ще се предоставят нови възможности за цялата трансгранична зона за по-нататъшно развитие и сътрудничество

Макет на КУЛТУРЕН ПАРК Петрич

План на КУЛТУРНИЯ ПАРК в Серес, предложен от SERREON POLITEIA

КУЛТУРНИЯТ ДИПОЛ може да бъде преносима практика и концепция за други гранични градове и райони, по протежение на така наречената „желязна завеса“, която чрез „миметичния процес“ може да приеме идеята за създаване културен дипол, към популяризиране на тяхното културно наследство и отношения. По този начин ще се насърчи създаването и изграждането на нови културни мостове между различни градове и държави, преживели по правило тежко историческо минало.

КУЛТУРНИЯТ ДИПОЛ ще популяризира и различни прочити на историята в двата културни парка, тъй като туристите ще имат възможност да се запознаят с историческите събития и факти от различни гледни точки, понякога противоречиви, но неутрализирани в настоящата реалност на две държави да работят заедно мирно и ефективно в рамките на европейското семейство. В този смисъл изкуството и културата са призвани да играят значителна роля като обединяващи фактори. Градовете Серес и Петрич, които си сътрудничат като културен дипол, ще се опитат да привлекат, наред с другото, туристи от Сърбия и Румъния по маршрута им, през България, до летните курорти на Северна Гърция, като Кавала, Тасос, Халкидики. Развитието на културния туризъм в двата града ще насърчава активно заетостта и предприемачеството, но също така репутацията на двата града ще бъде засилена и надградена чрез активното им участие в различни културни и социални събития

CULTURAL DIPOLE BENEFICIARIES

Lead Beneficiary (PB1): Municipality of Serres

Beneficiary 2 (PB2): Municipality of Petrich

Beneficiary 3 (PB3): Aristotle University of Thessaloniki/

Transport Systems Research Group (AUTH/TSRG)

Beneficiary 4 (PB4): Democritus University of Thrace (DUTH)

CULTURAL DIPOLE SUPPORTERS

“Serreon Politeia” Society (www.serreonpoliteia.com)

Society for the “Study and Research of the Serres Region History” (EMEIS)

CONTACTS

Kokkinidou Athina

Municipality of Serres

1st Konstantinou Karamanli Str., Serres 62100, Greece

Tel: +302 321350134, Fax: +302321022187

E-mail: kokkinidou@serres.gr

Natalia Avramova

Municipality of Petrich

24 Tzar Boris III str., Petrich 2850, Bulgaria

Tel: +359 745 69 112, Fax: +359 745 62090

E-mail: n.avramova@oapetrich.bg

Aristotelis Naniopoulos, Professor

Aristotle University of Thessaloniki

Civil Engineering Department

Transport Systems Research Group

University Campus, Faculty of Engineering
54124, Thessaloniki, GREECE

Tel: +302310995765, Fax: +302310995789

E-mail: naniopou@civil.auth.gr

Argiro Dimoudi, Professor

Director, Laboratory of Environmental
& Energy, Design of Buildings and
Settlements,

Department of Environmental Engineering
School of Engineering,

Democritus University of Thrace

Vass. Sofias 12, 67 100 Xanthi, Greece

E-mail: adimoudi@env.duth.gr

www.culturaldipole.eu

interreg@culturaldipole.eu

www.facebook.com/culturaldipole

The project is co-funded by the European Regional Development Fund and by national funds of the countries participating in the Interreg V-A “Greece-Bulgaria 2014-2020” Cooperation Programme.